МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

ЕРА, 19 МАЙ
№ 59 (4226).
1966 шу
Мах 2 кеп.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрийн Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ЕРРИГСОЮЗНИ ЛЕНИНСКИ КОММУНИСТИЧЕСКИ КАГИРХОЙ СОЮЗА XV-ча СЪЕЗДАГА

Деза новкъостий!

Советски Союза Коммунистически Парте Центральни Комитето дIайха моаршал луЕрригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза XV-ча съезда делегаташка, берригача комсомольцашкеи комсомолкашкеи, Советий Мехка берригача кагийча нахагеи мехкарашкеи, хIьта шоай балха тIа оаш толамаш дахар а лов цунна.

Комсомола XV-гIа съезд — къонала нивашка деналера хьажар. Советски кагирхошеи къоабалъяь тIанийцача цар авангардо — Ленински комсомолеи сийленца кхоачашду партеи халкъеи шоашкара дIадехараш. Оаха доккхал ду бокъонца латта а йоагIаш комсомольски байракха тIа цIи латташ волча, цIаккха а лергвоацача Ленина васкеташца миллионаш бола керда къовсамхой хьалкхебеш йолча комсомола гIулакхех. Советски халкъ йоккха тIема халонаш тIалаьттача шерашка а хIама хьакхоллаш из тIагIертта къахьегаш даьллача шерашка а комсомол керте лаьтта кагирхой ленински новкъа партена тIехьа болхар, шеко йоацаш массаза а коммунизма идеалашта тешаме хиннаб.

Тхона, коммунисташта, дика хет, керда вахар хьалдеча советски кагирхойи мехкарийи идейни чIоагIа, оптимизм йолаш, цIаккха а кховча ца лу хьинар долаш хилар. Цунах гу тхона шун даьшеи боккхагIа болча вежарашеи дIадоладаь гIулакх сийлахь-йоккхача революце кердача тIахьено дIахо хьоргхиларахи чакхдоаккхаргхиларахи бола чIоагIа тешам.

КПСС XXIII-ча съездо комсомол тIахьийхар болх беш бола, юрташкара, деша баьIа, беррига советски кагирхой ленинизма уйланца хьалкхебе, идейно чIоагIа, къахьегам дукхабезаш, массе овгIорахьара дегIабаьхка, коммунизм хьалъе езаш, коммунизме баха безаш, цун общественни гIулакхаш тадоал де дезаш болх нах кийчбе кхы а доккхагIча хьинарцеи тIагIерттан партена новкъостал дара. Комсомола беррига болх керттера декхар кхоачашдара — кагирхошта коммунистически кхетам балара тIаберзабаь ба.

Коммунистически уйланца кагирхой хьалкхебар — из да кагий нахи мехкарийи марксистско-ленински мировоззренех кхебара, уж лакха идея йолаш вахарера деррига гIулакхаш классови наькъаца леладеш, Коммунистически парте гIулакха мутIахьа болаш хьалкхебар, дуненна революционни эргалонаш яр дукха къовсам лоаттабеш бола чIоагIеи денал долеи нах царех хилийтар.

Коммунистически уйланца кагирхой хьалкхебар — из да советски патриотизма, Советски Союза халкъий дохаргдоацача вежарашха долча доттагIала, вай социалистически Даьхе дукха езаргйола, миччa тайпара а цунна тIаккхувдача моастагIех герз бе а делла из лорае даим кийча хургбола уйла царна чуйоссаяр.

Коммунистически уйланца кагирхой хьалкхебар — из да дерригача мехкий къахьегамхошца вежарий доттагIали барт-цхьоагIон гIулакхаши долча а эксплуататорашца, буржуазни идеологеци моралацеи классови машар хургбоацаш кагийча наьхен мехкарийн уйла дегIакхувлари чIоагIъяри.

Коммунистически уйланца кагирхой хьалкхебар — из да кагий нахи мехкарийи къахьегам безаш, цунна тIера хургболаш, шоай профессех доккхал дергдолаш хьалкхебар, шоай говзал даим лакхъе безам хургбола, шоай коллектива гIулакхашта хьалхара царна бехктокхам хетаргбола уйла чуйоссаяр, хIаране вахара халкъа вахарца айхха бувзам хилар, хIаранеи общественнии хьашташ цаIаш хилар вай кагирхошта шаьра ховргдолча тайпара царна кхетам балар.

КПСС XXIII-ча съездо белгалдаьд коммунистически общество хьалъяра кердача этапа декхараш. Парти дог тийша я, кердача пятилетка заданеш кагирхоша кIоаргга кхетаергхиларах эггара халагIа дола гIулакхаш цар энтузиазмаца шоашка эцаргхиларах.

Тахан, коммунисташца цхьана эггара хьалха социалистически ях дIайолаераш, къахьегамца коммунистически гIулакхаш леладара тIехьарча болама инициатораш заводашкара, фабрикашкара, гIишлонашкара комсомольцаш ба. Технически прогресса хIаман кхом беш доал леладара, къахьегама овсарле лакхъяра, продукце дикал лакха хилийтара тIехьа къовсам лоаттабар — цунца белгалйоал къонача советски болхлочун дикагIа йола оамалаш. Производство айеча боаккха хIара гIа болх беш бола кагирхой культурни, профессиональни, духовни гIулакхашта дегIабахкарца тарбеш бахара а йоакхо яра а тIахьийха я комсомол.

Парти теш, болхлой класса къонача гвардех дIахо а коммунизма материально-технически база хьаяр дукха лоаттабеча къовсаме тешаме когIортолга хургхиларах.

Доккхий декхараш латт юрташкарча кагирхошта хьалхашка. Шеко яц, комсомольски организацеша ялат, дулх, шура, кхыйола продукци дукхагIа яккхар дукха хьинаре къовсам лоаттабара юрташкара кагирхой гIовттабергхиларах.

Колхозийи совхозийи комсомольцаш долла хIама делаш юртара вахар кхы а культурнегIа, духовно дIаьхегIа, чулоацам дикагIа болаш хилийтара. Инициатива мамогга дегIакхувла клубаш, стадионаш, паркаш, юрта салаIара очагаш хьалъеча.

Башха-дика кагирхой ба Советски Эскарен ТIема-Ферда Флотен мугIарашка гIулакх деш. Къонача тIемахоша тешаме кхоачашду Даьхенна хьалхашкара шоай сийлахьа гражданеки декхар, цуп доазонаш лорадеш латт уж. КПСС Центральни Комитет чIоагIа дог тийша я, эскарерча комсомольцаша, шоай дувнна тешаме болча берригача къонача тIемахоша кIаьд ца луш тIемеи политически кийчо лакхъергхиларах, эшшача минуте агрессора хIалаквеш хIама тохаргйолаш тIагIертта гера Iомадергхиларах.

Ленински Кагирхой Союза доккхагIа дола дакъа школашка дешаш да хIанз. Комсомолага дукха хIама дулургда дикача гIулакхаца — цIаккха а лаьгI да луш знанешта тIакхувш хургболаш, къахьегам дукхабезаш, революционни идеалашта тешаме болаш, лаьрхIар кхоачашдара цIаккха а дог ца эккхаш къахьегаргдолаш, цIена дог-уйла долаш, тешаме хургболаш дешархой кхебара.

Сийлахьа а бехктокхаме а да В. И. Ленина цIерахча пионерски организацена кулгалдеча комсомолага кхоача дакъа. Из — парте комсомола тIадехкача керттерча гIулакхех цаI. Берашца беча балхо дIадех формаши методаши даим эргайоахаш тоаелга. Пионерски болх цхьан тайпара белга дIадаккха, пайданерча, сакъердамерча гIулакхех безам болийта берашка, бераш шоай лоIам болаш хулгеи дикаларащ шоашккара дIадоладе ховш хулгеи царна дег чу а доссаде дегIа а кхувла.

ЧIоагIа догдоахийла тIайож советски студенчества дукхамиллионни отряда — производства кхоанен командирашта, хургболча просвещене, унахцIено лорарна, Iилма, культура болхлошта. КПСС Центральни Комитет дог тийша я, вузий идейни вахарера ший лоархIам комсомоло лакхбергхиларах, специальни знанешта нийсса студенташа общество дегIаахара законаш тIагIертта Iомадергдолча, шерра политически кругозор йолаш уж хургболча тайпара цо гIулакх дIахьоргхиларах. Ший специальностахи марксистско - ленински теорехи кIоаргга кхеташ, коммунистически хьисапе дог тийша хулга — советски общества моллагIча профессех болча специалисташкара хиланза ларг а доацаш дIадеха хIамаш.

Партена дика хет советски Iилмаи культурам къона деятелаш творчески дегIаахар, вай общества вахаре цар хьинаре дакъа лацар. Кагирхой цу отряда низаш кхы а дукхагIа тIадерзадулургдолаши тIадерзале дешаши да хьакхолла лерхIача хIамашта, дог айденна, оптимизм йолаш, вай сийлахь - йоккхий идеалаш котъяргхиларах дог тийша болаш кагий нахи мехкарийн хьалкхебара, вай дIахьалхашкахьа ахара новкъарле еш мел долча хIаманна дукхала къовсам лоаттабара.

Парти теш, комсомольцаша массанахьа а — промышленносте, юрта боахаме, Iилмеи культуреи, коммунистически общество хьалъеча ерригача участкашка, сийлахьча Герзашцарча Низий мугIарашка массаза а деналеи турпалени хьокхамаш гойтаргхиларах.

ВЛКСМ XV-гIа съезд йолча деношка беррига вай мохк, деррига советски халкъ Советски Iаьдала лакхера орган — СССР Лакхехьара Совет харжа кийчлуш да. Массаза а санна, профсоюзни, комсомольски, къахьегамхой кхыча организацешна вIашагIъяргйоацача, цхьан блоке а йолаш йола парти хоржамашка. Парти кIоаргга дог тийша я, хоржамаш хулча дийнахьа комсомольцаша, вай советски кагирхоша — къонача хархархоша Коммунистически парте политикана тIехьа, коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта тIехьа кхадж тоссаргхиларах.

Деза новкъостий комсомольцаш! Дика дешаш Iалаьмате дукха дийцар вай кагирхоех, комсомолах КПСС XXIII-ча съезде. Цунца цхьана, комсомола балха юкъерча кхоачамбоацарашта критика а йир. Кагирхошта юкъе хIанз а нийслу иждивенчески уйлаш йолаш, дисциплина йоацаш бола нах, общественни декхара кIезига хам беш бола нах. Обществана дукхьалара уж тайпа гIулакхаш кIезига да аьнна сатийна ма Iалда цо. Цхьабакъда, хIанз укх сахьата, уж долаш долча хана, комсомольски организацеш декхарийла я вай стройна геттара хийра долча цу гIулакхашта дукхьала хоадамболлаш къовсам лоаттабе.

Кагирхошцара болх — Iалаьмате бехктокхаме, дийна, кавенщина, шаблон, цхьан метте латтилга лоалуш лоаца гIулакх. Цхьабакъда, цхьайолча комсомольски организацешка хIана а кIезига яц формализм, моттийта леладу гIулакхаш, гIар-тата, кхоачамболлаш уйла яц кхетамца салаIара, физически культура, спорта.

ХIара комсомольцагара дукха хьадеха, Ленински комсомола члена цIи кхы а лакхагIа айе декхарийла я комсомольски организацеш. Комсомольцаш дисциплина дикагIа йолашя дикагIа вIаштIехьбаьннеи ме хул, цар къахьегам хьинарегIеи дешар толамегIеи ме хул, лакхагIа хургья комсомольций авторитет, лакхлургба ВЛКСМ хьалхле леларна лоархIам, кагирхошта цо еш йола влияни.

Деза новкъостий!

Гаргакхоачаш латт Сийлахь-Йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дуза ди, Владимир Ильич Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дуза ди. Коммунизм котъяккхар дукха къахьегама творчески толамашца уж денош белгалдаха кийчлуш я парти, комсомол, деррига советски халкъ.

Октябра гIулакх, сийлахь-воккхача Ленина, коммунизм бахьан долаш къовсам лоаттаберий гIулакх дIахоккхахьа мегаргйолаш йола къона тIехье хьалкхеяран лоархIамегIа, сийлахьа а долаш декхар дар комсомола.

Даькъала хийла Ленински комсомол — Коммунистически парте тешаме гIончен резерви!

Даькъала хилба турпала советски кагирхой!

Даькъала хийла вай низ бола социалистически Даьхе!

Даькъала хийла коммунизм!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

Самардийнахьа болх бе йолаеннача ВЛКСМ пхийттлагIча съезда делегаташта юкъе ба Нохч - ГIалгIайчен комсомола динагIболе викалаш — делегаташ.

СУРТА ТIА: Москверча съездий Двореца юххе шоана бIаргагу Наурски района «Терский» совхоза доярка Завраева Зина, Грознерча химкомбината лаборантка Терновая Инна, Надтеречни района «Братский» совхоза тракторист Вахабова Буку, ВЛКСМ Грозненски горкома хьалхара секретарь Рубанов Александр, ГНИ инженер Буров Александр, «Старогрознефта» бурув деттаф Снегирь Владимир, Нохч-ГIалгIай пачхьалкхан пединститута студентка Алероева Рая, «Малгобекнефта» шоллагIча промысла веникхагIвола инженер Марзиев Мухьмад-Сали, Сунженски района Орджоникидзе цIерахча колхоза вокхагIвола зоотехник Дзортов Салман.

Д. Салманова сурт.

Къоначар дегаш — ПАРТЕЦА

Москва, 17 май. (ТАСС).

Москва укх май бетта деношка къонъеннай. Къонъеннай хIама ца эшшаш дий ззар гаргга долча къонача дегал — иштала ба комсомоло шийн XV съезде баккхийта делегаташ. Кагийча нахеи мехкарашеи столице денад Балтикереи Дальни Востокереи керда фо, Узбекистана боамбе кхашкара бIайха мух, Поволжья мехкдаьтта промыслайи Урала рудникайи беттолу пха. Мехка къонало шийца денад иллеш. Гой тахан съезд хьаелла сахьат хьалха, уж дек съездий Кремлевски Дворецe, 23 миллион йолча комсомоле дукха дезача иллех дIа а увш.

Тахан вай параде лац.

Вай коммунизме бодача новкъа да...

Москве съезда делегаташа енай байракхаш. Уж да кагирхой турпала гIулакхий дийна истори, комсомола къахьегама а денала а дийна живопись. Ловча латтийла хIанз дIаоттаяь Съездий Двореце паргIатарча фойяшка уж байракхаш, мехка дагадоагIа комсомольск-на-Амуре эггара хьалхарча гIишлошка, Курски дуге дIайхача тIемашка, Братски ГЭС-а бетона сунта тIа, заполярни Норильска шахташкеи рудникашкеи дийпа.

ХIанз комсомола байракхаш тIа я «Коммунизм вай хьалъе еза» яха девиз. Укх деношка из юкъ чекка къонало, Москве XV-ча съезе гулбеннача Ленински Комсомола дикагIа болча викалаша.

Iийрийна 10 сахьат даьннад. Екаш я иллешца Съездий Двореций зал. Тайп-тайпарча областийн республикайин делегацеша вIаши моаршалаш хетт.

ХIанзза романтикашеи искателашеи зале доахаш хинна иллеш ца хозаш дIадов чIоаггIа тIоараш тохарца — съезда делегаташеи хьаьнашеи даькъала бувц президиуме гучабаьнна новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев.

Массехк минута зале чIоаггIа латт оваци, хьахоз советски халкъа сий даькъала дувцаш, кагирхоша хестаю коммунистически парти, цун Ленински Центральни Комитет. ЧIоаггIа дек:

Ленин вайца ва!

Ленин вайца ва! яха дешаш.

ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара С. П. Павлова хоам бу съезде 3821 делегат варах. Цо хьакхайкаду Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза XV съезд хьаелар.

Зала чу хьачуяхь Ленински комсомола байракх, пхи орден тIайола байракх. Из хьаяхь Советски Союза Турпала космонавта Алексей Леонова. Байракх хьачуяхьачунга хьежжа ба ассистенташ: лаьттара турпалаш — Социалистически Къахьегама Турпалаш узбекски механизатор Суяр Толмасов, Горийски боамбе кIада дечa комбината ткачиха Нанули Черкезишвили, литовски агроном Станислава Шештакаускене, Ленински преме лауреат донецки шахтер Алексей Бочкарев.

ДоттагIлен цIенча дега уйлаш я вай кагирхой дерригача мехкий къонача нахаца. Гой цудухьа, съезда доакъошхой цIерах С. П. Павлова зале болча 72 мехка кагирхой вежарашха йолча союзашеи доттагIлеи кагирхой организацешеи баккхийтарашка моаршал хьаттача, делегаташа шоай доттагIий лоархIаш чIоаггIа безаме тIоараш тох.

Съездо моаршал хоаттащ дош оал тайп - тайпарча мехкий кагирхой союзашка, доттагIлеи кагирхойи студентскии организацей викалашка. Из аьнначул тIехьагIа, ВЛКСМ ЦК секретара съезде яьхкача делегацей цIераш маьлхханге а зале чIоаггIа тIоараш тох. Къаьстта дIайха моаршал хоатт съездо шоай къам мукъадаккхараи шоай лоIаме хиларан тIехьа къовсам лоаттабеча халкъий кагирхоша бахийтарашка. Эзараш кулгаш урагIъух Вьетнама къахьегама кагирхой Союза делегацега моаршал хетташ.

Съезда президиум хорж — 56 саг. Уж ба мехка комсомольски организацей кулгалхой, промышленностеи юрта боахамеи хьалха латтараш, интеллигенце викалаш, Советски ТIема Низаша бахкийтараш.

Боккхача безаме оваци отт зале КПСС Центральни Комитета Политбюро юкъе йола съезда президиум харжа оттаяь предложени хьаллоацаш.

Делегаташа съезда секретариат, редакционнии мандатнии комиссеш хорж, ден порядок тIаэц. Ер я из:

1. ВЛКСМ Центральни Комитета отчетни доклади КПСС XXIII-ча съезда решенеш тIара хьадоагIа комсомола декхараши.

2. ВЛКСМ Центральни ревизионни комиссе отчетни доклад.

3. ВЛКСМ центральни органаш харжар.

Зале юха а чIоаггIа тIоараш тох. Берригаш хьалтIовтт, трибуне гучаваьнна КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев хеставеш. Цо парте цIерах кхайкабу комсомола дIабахьа беза никъ.

ЯЛАТ ЧУИЙДУ ТЕХНИКА КИЙЧА ХИЛИЙТА

Шоайла яхь лелаеш йолча Грозненски района 1-ча Мая цIерахчеи «Новый быт» яхачеи колхозашка традици а хинна дIаэттад тIаийца декхараш мишта кхоачашду хьожаш вIаши тохкамаш делга.

Дукха ха йоаццаш цу боахамаша вIаши бах тохкам ялат чуийду техника кийча йий хьожаш бар.

Укх шера хьалххе чуэца дезаргдолаш да ялаташ. Цудухьа уж чуэца техника соахкарчул дикка хьалха кийч ца йича балац механизатораш.

Укх шера чуэца дезаш 5169 гектар ка бола ялаташ да 1 Мая цIерахча колхоза, царех 3569 гектар гурахьа дийна кIа да. Ужжал ялаташ чуэцара 15 комбайн я боахамга. Тохкам беча дийнахьа 15 комбайнах тоаяь яьннараш итт яр, вож юхейиса пхиъ тоаяь йоалаш латтар. Ялат чуэцача техникана ремонт яра гIулакх бокъонца бехктокхаме а лоархIаш леладаьд колхозе. Комбайнераши кхыбола ремонтни болхлойи бутт хьалхагIа денз кхыча балхех мукъа а бовлийта, берригаш а ялаташ чуэца техника тоае оттабаьбар. Из бахьан долаш колхозера ерригa гIехьатувса жаткаш кийчъяь яьннай, тоаяь яьннай подборщикаши кхыйола комбайнашцара приспособленеши. ЦIи йоаяра комбайнашта эшаш мел йола инвентарь Iалашъяьй. Шоай агрегаташ ялаташ чуэца дика кийчъяьй колхоза дикагIа болча механизатораша П. Е. Блохина, Д. И. Коротыгина, кхычар.

Иштта дика вIаштIехьъяьхай колхозе складской помещенеш а. 1-ча Мая цIерахча колхозе центральни хьатта ялат цIенду агрегат оттаяьй.

Цу агрегато колхозага йиш хулийтаргья нувх юкъе йоацаш цIена ялат паччахьалкхенна дIатела.

Ерригача торонех пайда эц 1-ча Мая цIерахча колхозе ялаташ чуэца ерригa техника ший ханнахьа кийч а яь дIаоттаяра. Цхьабакъда, ерригa комбайнаш бокъонца тоаяь яхара «Сельхозтехника» объединенегара новкъостал эш колхоза. Колхоза механизаторашта хIанз саггота эшаш я 6 СТ-92 яха 4 аккумулятор, 6 СТ-18 яха 12 аккумулятор, подшипникаш, цхьайола кхы тайпа запасной оатхалаш.

Ялаташ чуэца доладеннача хана уж оатхалаш йоацаш хуле, цунах балха доккха зе дала тарлу.

2597 гектар гурахьа дийна кIа а долаш, 2686 гектара тIара ка бола ялаташ чуэца дезаш я «Новый быт» яха колхоз. Ужжал ялаташ чуэцара 11 агрегат я колхозе. Баьча тохкамо гучалаьккхар, комбайнаши хьувкъам чуэцаш йола кхы тайпа техникеи тоаяь яккхара колхозе дукха сухал беш ца хилар. Из хьахьокх, 11 комбайнах тохкам беча дийнахьа тоаяь яьннараш кхоъ мара ца хиларо. «Новый быт» яхача колхозе техника тоаяра балхаш эсала лелаш хилара бахьан дувца вIалла хала дац. Соахка дуккха керда комбайнаш яьхкаяр укхаза. «Сенна тоаю уж, — аьлар тхога колхоза инженера нов. И. П. Котова. — Даьтта а хьекха эшшача ханна болх бе йолаялийтар мара кхы эшаш хIама дац». Инженера из тайпа къамаьл даьчул тIехьагIа сатийнна Iохайшар колхоза кулгалхой. ХIаьта бокъонца хьежача, нов. Котова яьхачоа тара а доацаш, кхыча тайпара дар гIулакхаш. ШоллагIча бригаде тохкам баьчул тIехьагIа СК-4 яхача кердача кхаь комбайнах йоахка барабанаш соахка ялаташ чуэцача хана чIоаггIа тишъенна хиннай, хIаьта цудухьа балха пайлана а яц. ЦхьоалагIча бригадерча А. Бессарабова кийчача комбайнацара мотойолхьинги подборщики хIанз а тоаяь яланза я.

ХIанз чIоагIа сагота хьувз колхозе корайоагIаш йоаца уж тайпа запасной отахалаш лаха гIерташ.

1-ча Мая цIерахча колхозе баьчча тайпара комбайнашта хьалхагIе тохкам а бах, цунга хьежжа запаска оттае а эшаш йола оатхалаш ремонт йолаялалехьа тIаа а мегаргъяр укхаза а.

Комбайнашта ремонт яра гIулакха колхозе кIезигдукха оарцагIа баьннабале а, жаткаш тоаяра геттара тIехьабисаб укхаза. Эггара хьалха ялаташ чуэца болабала безараш уж ба, цхьабакъда, колхоза цхьолагIча бригаде тIехьаюзза пхи жатка хIанз а тоае йолаяьяц, хIана аьлча царна болх бе безаш бола механизатораш хIанз пропашной культурашта гIулакх деш ба.

Цхьан жатка чархаш яцар аьнна вIалла шек а бац бригада кулгалхой.

Ялат хьачуэца дика кийчбеннаб колхозе. ТIа кхоалле а яь колхозе кийчъяьча хьатто йиш хулийтаргья хаоттам миччa бесса бале а, ялат цхьалхадаккха.

Хьувкъам чуэца техника ялаташ чуэца ха хьатIакхачалехьа дика кийч а яь дIаоттаяра мел эша торонаш йолаш ба «Новый быт» яхача колхоза механизатораш. Цхьабакъда, 1-ча Мая цIерахча колхоза механизатораш та а санна, царна а эш аккумуляторaш, пальцаш, подшипникаш. Уж оатхалаш Iалашъяра колхозий механизаторашта новкъостал де декхарийла ба «Сельхозтехника» объединене кулгалхой.

Яхь лелаеча колхозаша вIаши тохкамаш дарах доккха новкъостал хилар цар механизаторашта.

Тохкамаш деча хана шоай балха юкъера кхоачамбоацараш хьахьоккхар механизаторашеи бригадирашеи, уж дIа дикагIа мишта доахаргда хьехар, ялаташ чуэцара дешашта дIа-юха дагабувлар.

Тохкам беча хана яьча критически замечанеша шин колхоза механизаторашта новкъостал дергда цар балха тIара кхоачамбоацараш дIададахара, ялаташ чуэцара йиза кийчо яра.

П. БЛОХИН — 1-ча Мая цIерахча колхоза комбайнер.

А. ЮДИН — «Новый быт» яхача колхоза бригадир.

А. ПЕНЬКОВ — Грозненски района халкъа тIахьожама член.

ПЕРМСКИ ОБЛАСТЬ. КПСС XXIII-ча съезда Директивашка хьежжа кердача пятилетке ший проектни мощностага кхоачаргья Чайковски яхача городера даьре кIадаш ду комбинат.

Болх бе йолаеннай цун хьалхара аргIа.

Къонача коллективо шийна хьалхашка декхар оттадаьд: лоаццача хана керда оборудовани караерзае, опыт Iоае, брак йоацаш болх бе. Уральски комбинато хьадеча даьре кIадай хьалхара бIаьш тоннаш дIакхаьчай Москверча, Ленинградерча, Ригерча, Красноярскерча ткацки фабрикашка. Перспективаш йоккхий йолаш ба Малхбузен Урала текстильщикаш, 1966 шера болх бе йолалургья комбината шоллагIа аргIа. ДIахо йодача хана из дIаоттаргья искусственнии синтетически хьоасех кIадаш деча йоккхийча предприятей мугIарашка, шера укхаза хьадергда 87 миллион метр кIада.

Андреева Тамара Константиновна (сурта тIа) йоккха опыт йолаш я текстильни промышленносте. 12 шу совгIа ха яьккхай цо Вышне-Волочкерча хлопчатобумажни комбинате къахьегаш. ХIанз, Чайковски яхача городе хьаенай коммунистка Андреева массаза яха дагахьа. Укхаза комбинате цо кулгалду прядильщицай бригадана. Ший йIаьхий производственни опыт камаьрша дIалу цо къонача болхлошта.

Е. Загуляева сурт. ТАСС фотохроника.

Грозне Iилмахой вIашагIкхетар

Самардийнахьа Грозне ший болх дIаболабир СССР-а Iилмай Академеи Грозненски мехкдаьтта Iилма - тохкама Институтои вIашагIтехача адсорбенташта йолча Iилман совета сессе. Сессе дувца оттадаьд адсорбенташта синтез ярах, царех пайда эцарах, уж йовзарах дола дош. Укхаза гулбеннаб СССР-а Iилмай Академера, Союзни республикай Iилмай Академешкара, иштта дуккхача городашкарча Iилма-тохкама Институташкара Iилман болхлой.

Хьалхара заседани дIайолалуш лоацца къамаьл дир Iилман совета председатела академика нов. М. М. Дубинина. Цул тIехьагIа адсорбционни процессашта разработка ярахи, уж балха юкъейоалаяра перспективехи доклад йир ГрозНИИ директора, химически Iилмай доктора А. З. Дорогочинске. Массане теркам тIоазаш яр Грозне синтетически цеолиташ хьаярахи цар производство дIахо дегIайоалаярахи йола химически Iилмай кандидата нов. Я. В. Мирске (ГрозНИИ) доклад.

Малхбоалехьарча заводашка синтетически цеолиташ арахецара опытах лаьца дийцар ше яьча доклада тIа Стерлитамакски синтетически каучука завода керттерча инженера Б. А. Липпинда.

Докладех лаьца къамаьлаш дир нов. Левицке, Пикалевски глиноземни комбината опытни цеха начальника, нов. Мирске, кхычар.

Селхан Iурра шоай болх дIаболабир къаьст-къаьстача секцеша.

Коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташ

СЕМЕН СЕМЕНОВИЧ АПРЯТКИН

Семен Семенович Апряткин 1911-ча шера городе Баку гIулакхерча сага дезале ваьв.

1934-ча шера денз 1940-ча шерага кхаччалца С. С. Апряткин хиннав инженерно-технически кулгалдечеи балхаш тIа: городе Баку производственно-технически отдела инженер, капитальни гIишлошъяра отдела начальник, мехкдаьтта доаккхача треста керттера механик, «Азнефтедобыча» объединене технически отдела начальник, «Лениннефть» треста управляющи волаш.

Вай социалистически паччахьалкхен низ чIоагIбара, хьадоаккха мехкдаьтта дикка дукхагIа хидийтара тIаерзаяь партеи правительствай бехктоххаме заданеш кхоачашъеш хиннав С. С. Апряткин Сийлах-боккха Дай-мехка тIом болча шерашка. Городе Краснодаре «Майкопнефтекомбината» начальник волаши городе Коканде «Калининнефть» треста управляющи волаши болх беш хиннав из.

1945-ча шера город Грозне «Грознефть» объединене начальникадла балха хьожаву С. С. Апряткин. 1948-ча шера грозненски мехкдаьтта промышленность дегIайоалаеча йоккхий заслугаш хиларах цунна лу Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи, хIаьта 1949-ча шера дукха мехкдаьтта доалла моттиг хьаеллача дакъа лацарах Паччахьалкхен преми хьожаю цунна.

1957-ча шера денз 1958-ча шерага кхаччалца С. С. Апряткин хиннав совнархоза Нохч-ГIалгIай экономически района председатела хьалхара заместитель. 1958-ча шера из хорж КПСС обкома секретаралла, парте обкома бюро членалла, хIаьта 1966-ча шера КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретаралла хорж из. КПСС XXIII-ча съезда делегат а хиннав из.

С. С. Апряткина — Коммунистически парте тешаме воIо хьинаре дакъа лоац республика общественно-политически вахаре. Нохч-ГIалгIайчен экономикеи культуреи дегIайоалаяра гIулакха дукха низи хьинари дIалу цо. РСФСР Лаккхеьарча Советен Нохч-ГIалгIай АССР-а Лаккхеьарча Советен депутаталла хийржав из.

Даьхенна хьалхашка йоккхий заслугаш хиларах цунна еннай Ленина кхо ордени Къахьегама ЦIеча Байракха ши ордени.

«Старогрознефть» цхьоалагIча промыслаи «Электроприбор» яхача заводеи болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхерча наьха № 671 йолча Старопромысловски хоржамий округе хоржамашта хетаьча собранешка массава раьза а волаш СССР-а Лаккхеьарча Совета Къамий Совета депутата кандидаталла оттаваьв из.

Новкъостий харжархой! Массава раьза а волаш кхадж тассалаш Семен Семенович Апряткина тIехьа!

ИВАН СТЕПАНОВИЧ КОНЕВ

Иван Степанович Конев ваьв 1897 шера Кировски областа Подосиновски района Лодейко яхача юрта къеча ахархочун дезале.

Нов. Конев И. С. — воккха советски военни деятель, Советски Союза Маршал, шозза Советски Союза Турпал, 1918 шера денз КПСС член, 1939 шера денз КПСС ЦК членалла кандидат, 1952 шера денз КПСС ЦК член, дуккхаза а хийржав СССР Лаккхеьарча Совета депутаталла.

Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом лаьттача 1941—1945 шерашка Калинински, Степной, 1-чеи 2-чеи Украински а кхыча а фронтий бIуний командующи хиннав нов. Конев И. С. Нов. И. С. Конев командованех немецко-фашистски захватчикаш чIоагIа эшабир Украине, Польше, Чехословаке. Нов. И. С. Конева командах хинна 1-ча Украински фронта бIунаша 1-ча Белорусски бIунашца цхьана Берлин яьккхар 1945 шера 2-ча мае. 1945 шера 9-ча мае Прага — Чехословаке столица мукъаьяьккхар 1-ча Украински фронта бIунаша. СССР Герзашцарча Низий Лаккхеьарча Главнокомандованe приказашка дуккхаза хесталаьд нов. И. С. Конева команда еш хинна бIунаш.

1946 шера лаьттарча бIуний главнокомандующелла а военни министра хьалхарча заместителалла а хьожаву нов. И. С. Конев, хIаьта 1950 шера апрель бетта — Советски Эскара керттерча инспектораллеи ССР Союза военни министра заместителаллеи.

1955 шера СССР оборона министерства хьалхарча заместителалла хьожаву нов. И. С. Конев, хIаьта 1960 шера денз — ССР Союза оборона министра генеральни инспекторалла.

Советски Эскаре 1918 шера денз ва нов. И. С. Конев, сий дола никъ хьабенаб цо салтечунгара волавенна Советски Союза Маршалга кхаччалца. Ший беррига низи опыти дIалу цо боарам боацаш мутIахьа а волаш Советски Эскара мугIараш чIоагIдара, дуккхаезача Даьхен оборонни низ лакхбара, хьинаре дакъа лоац мехка общественни политически вахаре.

Даьхенна гарга дика гIулакхаш дарахи Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом лаьттача шерашка тIема операцеш толаме чакхъяхарахи пхиъ Ленина орден, «Победа» яха орден, дуккха кхыйола орденаши медалаши еннай нов. И. С. Коневна.

Грозненски химкомбината болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхерча наьха, Сунженски района «Победа» яхача юртбоахама артела колхозхой юкъарча собранешка массава раьза а волаш Российски Федерацегара № 7 йолча Грозненски хоржамий округе гIолла СССР Лаккхеьарча Совета Къамий Совета депутата кандидаталла оттаваьв нов. Конев Иван Степанович.

БАРАХОЕВА ЭЛБАЗКЪИЙ ЛЕМКА

Барахоева Элбазкъий Лемка — Социалистически Къахьегама Турпал, Нохч-ГIалгIай АССР «Назрановский» совхоза хьалхалатта доярка. Нов. Барахоева яьй 1918 шера МалгIабика района СоагIапча. 1944 шера денз Кустанайски областа Костриковка яхача юрта колхоза ферме дояркалла болх баьб. 1958 шера «Назрановский» совхозе доахана группа хьа а ийца, ший говзал лакх а еш, шура дукхагIа яхара къовсам лоаттабе йолаелар. Доахан дикагIа кхабарцеи царна гIулакх дикагIа дарцеи шерагара шерага дукхагIа йоахар цо шура. 1964 шера эггара тIех хьоккхам баьккхар опыт йолча доярка — юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара 4060 килограмм шура а яьккха, республика хьайбаш леладерий яхье хьалхара моттиг лаьцар.

1965 шера духхьашха даккача доахана керда группа хьа а ийца, царех хIаранегара планах лаьрхIа хинначул 434 килограмм дукхагIа шура яьккхар нов. Л. Э. Барахоевас.

Хьалхалаттача методех доахан деттари царна гIулакх дика дари, доахан Iахара ца дисийтар, хьинар ца кхоеш къахьегар бахьан долаш ерригa а дIалаьрхIача 4.700 центнер шура яьккхар цIи хезача доярка «Назрановский» совхоза Аьлтий-Юртарча отделене болх беш пе даьхача шерашка. Эггара лакхагIча правительственни совгIатаца белгалбаьккхаб цун къахьегам — цунна еннай Ленина ордени Социалистически Къахьегама Турпала Дошо Седкъеи.

Шура дукхагIа яха ховш йолча говзанчо нов. Л. Э. Барахоевас гIал а яхе йовзийт опыт, хьайбаш леладерашта дIалу ший знанеш. Из болх беш йолча ферме вIашагIъеллай хьалхалаттача опыта районни школа, дешаш-Iомалуш дуккха хьайбаш леладераш а болаш. Нагахьа санна 1959 шера района боахамашка хьалхалатта доярка итт мара хинньаеце, хIанз уж пхезза дукхагIа хинnaб. Нов. Л. Э. Барахоевай методах болх беш болча дояркаша эггара лакхагIара хьоккхамаш доах.

Нов. Барахоева Л. Э. Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхеьарча Советен къахьегамхой депутатий Наьсарен районни Советен депутат я, дуккхаза а хийржай юрта боахамен заготовкайи болхлой профсоюза центральни комитета президиума членалла, цо хьинаре дакъа лоац республика общественно-политически вахаре.

Наьсарен района «Назрановский» совхозен «Сунжанефта» цхьоалагIча промыслан коллективай а Грозненски района «Советская Россия» яхача юртбоахама артела колхозхой а юкъарча собранешка массава раьза а волаш № 417 йолча Сунженски хоржамий округе гIолла СССР Лаккхеьарча Совета Союза Совета депутата кандидаталла оттаяьй нов. Барахоева Элбазкъий Лемка.

БИБУЛАТОВ IАЬЛИЙ ЭЛМАРЗА

Бибулатов Iаьлий Элмарза — Сунженски района Ленина цIерахча колхоза шоллагIча тракторно-полеводчески бригада бригадир. Ваьв 1929 шера Нохч-ГIалгIай АССР Домайдик яхача юрта ахархочун дезале.

Эггара хьалха нов. Э. А. Бибулатов болх бе волавелар 1944 шера Акмолински областа Карл Маркса цIерахча колхозе. Механизатор хила безам болаш волча цо лаьрххIа Iомайора юртбоахама техника. 1948 шера кхы сагагара новкъостал ца эшаш трактор лехка волавелар ткъеста шу даьнна зIамига саг. Цо дIахо а тIагIертта Iомайора говзал, совйоахар ший знанеш, балха тIа инициатива йолаш, хьинаре къахьегаш хиларца образецаш гойтар.

Хьалха латта тракторист, 1952 шера бригадирий курсаш йисте а яьха, керте этта комплексни тракторно-полеводчески бригада шерагара шерага хьувкъам лакхбеш, ялат дукхагIа доахаш хьайоагIа. Къахьегаме толамаш дахарах 1956 шера «Знак почета» яха орден а «За освоение целинных и залежных земель» яза медали еннай нов. Э. А. Бибулатовна совгIата.

Ший организаторски хьинари лаьтта леладара говзали дIахо а эргайоахаш тоаеш ва из 1958 шера денз ше болх беш хьавоагIача Сунженски района Ленина цIерахча колхозе. Цо кулгалдеча бригадага леладе дIаденнад хиш дехкаш доаца босаоагIошкара лаьтташ, цхьабакъда, цу халача хьалашка а даим ялатийи кхыча культурайи лакха хьувкъам кхебу механизаторашеи кхаш леладерашеи. Соахка планах хIара гектара тIара даккха дезаш хиннар 18,2 центнер мара йоацача метте 19,2 центнер кIи яьккхар.

Къахьегаме хьоккхам телаш а бригаде агитатор а ва коммунист нов. Э. А. Бибулатов. Цо хьинаре дакъа лоац колхоза боахамен общественни вахаре, новкъосташта юкъе йоккха авторитет я цун, къахьегамхой депутатий Серноводски станични Совета депутат ва из. Коммунисташа колхоза парткома членалла, парте Сунженски райкома членалла хержав из.

Нов. Э. А. Бибулатов — КПСС Нохч-ГIалгIай обкома член ва, парте XXIII-ча съезда делегат хиннав.

Сунженски района Ленина цIерахча юртбоахама артела колхозхой а Сунженски волхозий юкъарча гIирсаш деча организацеи Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхозен коллективай а юкъарча собранешка массава раьза а волаш № 676 йолча Сунженски хоржамий округе гIолла СССР Лаккхеьарча Совета Къамий Совета депутата кандидаталла оттаваьв нов. Бибулатов Iаьлий Элмарза.

ХАДЗИЕВ АХЬМАДА МИКАИЛ

Хадзиев Ахьмада Микаил ваьв 1941 шера Къилбаседа-ХIирий АССР Пригородни района ГIалма-йисте. Парте вац. Бурув деттача мастералла болх беш ва «Малгобекнефта» мехкдаьтта промыслови управленена чуйоагIача тохкама кIоарга бурув деттача № 1 йолча конторе. Болх бе волавеннав 1955 шера Казахски ССР Алма-Атински монтажни управлене электромонтера ученик волаш. Цул тIехьагIа болх баьб Къилбаседа ХIирашкахьа опытни боахамеи гор. Орджоникидзе «Севстроя» гIонна йолча предприятей конторeи.

1958 шера июнь бетта Нохч-ГIалгIай АССР-а вена, «Малгобекнефта» промыслови машиннаькъа тIа наькъа болхло волаш балха вахар нов. М. А. Хадзиев. Ах шу даьннача гIолла бурув деттара цехе бурув деттачун помощникалла дIачувигар из. Цех дIа-юха йийкъачул тIехьагIа «Малгобекнефта» № 1 йолча тохкама кIоарга бурув деттача конторе хьожавир.

Балха воллашехьа а, болх беча кагирхой сайрийнарча школе бархI шера образовани йистеяьккхар нов. М. А. Хадзиева, цул тIехьагIа «Грознефта» объединене учкомбинате дийнар. Скважинаш яхара теоретически кийчо я ваьнначул тIехьагIа шийтта дIабелар цунга болх — яхлагIча разряда бурув деттар.

1960 шера социалистически яхье толамаш дахарах социалистически яхьа отличник яха значок елар цунна совгIата. Производственни хьоккхамаш лакха хиларах Сийлен грамоташ тийннай цунна бурув деттача конторо, «Малгобекнефта» профсоюза промыслови комитето, профсоюза областной комитето, республика Лаккхеьарча Совета Президиумо.

Нов. М. А. Хадзиева дика Iомайир тохкама кIоарга бурув детташ скважинаш яхара технологи, хIаьта дикагIа вола бурув деттар хиларах тарра 1965 шера декабрь бетта бурув деттача мастера гIулакха тIа хьожавир из. Мастераца — Социалистически Къахьегама Турпалца нов. А. И. Левшинца цхьана номер 862 йолча скважине болх беча хана цо хьахьеккхар ше дика организатор, кхетам бола производства командир хилар.

Нов. М. А. Хадзиев хьинаре общественник, агитатор ва.

«Малгобекнефта» номер I йолча тохкама кIоарга бурув деттача контора болхлой, инженерий, техникий, гIулакхерча наьха, Наьсарерча юртбоахама техникума коллектива, «Кавказ» яхача юртбоахама артела колхозхой юкъарча собранешка массава раьза а волаш № 674 йолча Назрановски хоржамий округе гIолла СССР Лаккхеьарча Совета Къамий Совета депутата кандидаталла оттаваьв нов. Хадзиев Ахьмада Микаил.

АГИТПУНКТАШКА

КИЙЧБЕННАБ

Дика кийчъянь а лостам болаш а я № 1 йолча гудермесски сайрийнарча школера агитпункт.

Агитпункте цIе кIала тIатесса латтача истолаш тIа яда газетий подшивкаш. Дуккха харжархой бIаргаго йиш я укхаза керда газеташ, журналаш дешаш.

ВIаштIехьдаьккхад территориальни партийни организаце агитатораш аргI - аргIа агитпункте дежурнеш кулилга. Ала деза, шоашта тIадилла декхар цар дика кхоачашдеш хилар.

Цунна цхьана, агитпункта тIачIоагIбаь ба кхы а пхе партийни организаце агитатораш: № 1 йолча кагирхой сайрийнарча школа, вагонни депо, топливни склада, электростанце, № 1 йолча юкъерча школа. Цу партийни организацеша къоаставаьв 40 совгIа агитатор. Харжархошта юкъе агитационно - пропагандистски болх бу цар. Беррига агитатораш десятидворкашта дIабийкъаб. Лакхе хьоахаьча парторганизацей агитколлективай кулгалхошцеи агитаторащцеи семинар яьй. Укхаза доклад йир агитпункта заведующе Дудник Иван Степановича. Цо дийцар СССР Лаккхеьарча Совете хоржамаш дара кийчо еча деношка агитколлективаштеи агитатораштеи хьалхашка латтача декхарех.

Харжархошта юкъе дукха агитационно - массови болх бу № 1 йолча кагирхой сайрийнарча школа хьехархочо Ли Софья Максимовнас. Шийна тIачIоагIъяьча участка харжархошта цо дийцад КПСС XXIII-ча съезда решенеех, «СССР Лаккхеьарча Совете хоржамаш дара йолча положенех». Цо царна дагадохийт СССР Лаккхеьарча Совета Президиума Указаца хоржамаш деча дийнахьа кхадж тосса сахьаташ хийца хилар. Нагахьа санна хьалхагIа, Iуйрийна 6 сахьат даьлча гIоне бийсанна 12 сахьат даллалца кхадж тийсабале, хIанз Iуйрийна 6 сахьат даьлча денз сайрийна 10 сахьат даллалца мара тоссаргбац.

Харжархой болча каст - каста хула хьаьший ба агитатораш: № 1 йолча юкъерча школа хьехархой Ливенцова Людмила Михайловнаи Удалова Ольга Георгиевнаи.

Укх гаргарча хана агитпункте еша лерхI КПСС XXIII-ча съезда решенеех, советски хоржама законах, дунен халкъашта юкъерча гIулакхех йола лекцеш, СССР Лаккхеьарча Совета депутаталла кандидатех беседаш ергья, дIахьоргья сакъердаме сайренаш, вIашагIкхетараш.

Шоашта тIачIоагIъяьча участкашкарча харжархошта юкъе СССР Лаккхеьарча Совета депутаталла кандидатех дувца болабеннаб агитатораш. Цар дувц № 416 йолча Гудермесски хоржамий округе гIолла СССР Лаккхеьарча Совета Союза Совета депутаталла кандидат волча Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета Председателa Гайрбеков ГIайрбика Муслима а, Нохч-ГIалгIай АССР-гара № 673 йолча Гудермесски хоржамий округе гIолла СССР Лаккхеьарча Совета Къамий Совета депутаталла кандидат волча Богун Григорий Григорьевича а, РСФСР-гара № 7 йолча Грозненски хоржамий округе гIолла СССР Лаккхеьарча Совета Къамий Совета депутаталла кандидат волча Советски Союза шозза Турпал волча Советски Союза Маршала Конев Иван Степановича а хьабенача вахара наькъах.

Н. АСТАХОВ,
«Красное знамя» яхача Гудермесски городской газета редактора заместитель.

НАЬСАРЕН РАЙОНЕ...

СССР-а Лаккхеьарча Совете хургдолча хоржамашта дика кийчо яьй Наьсарен района «Экажевский» совхоза парткомой, профкомой. ХIара юрта болх беш я хоза кийчъянь агитпункташ.

Экажкъонгий - Юртарча отделене агитпункт къаьстта дика болх беш я. Хоза я цу чу. Истолаш тIа укх керда газеташи журналаши, пенаш тIа хьалтеха доахк хоржамаш дика чакхдахара тIахьехаш дола плакаташ, харжархой спискаш.

Агитпункте ухача харжархошта агитатораша - дежурнеша Положени дIайовзийт, депутаталла хоржачун вахарах беседаш ю. Совхоза а отделене а болхлошта дика йовз шоай кандидат, Социалистически къахьегама турпал Л. Барахоева. Уж чIоагIа раьза ба цунна, цудухьа СССР-а Лаккхеьарча Совета депутаталла из хоржидга геттара чIоагIа деза царна. Шоай декхараш дика кхоачашду агитатораша М. Добриева, Д. Гойгова, А. Гайтукиева, Л. Сакалова, кхыбараша.

М. МУТАЛИЕВ.

* * *

«Назрановский» совхоза Наьсар-Кертера № 79 йола хоржама участок совхоза отделени чуйолча цIестоик... Дунешка я. Цу чу я агитпункт а. Дукха нах хул хоржамий участке. Цхьабараш керда газеташ, журналаш деша ух, вожаш хоржамий хьакъехьа тайп-тайпара хаттараш долаш хул.

Кхета па деш долча дерригача дешаех дика дIаккхетабу харжархой агитпункта заведующе агронома Тангиев Исропила.

Хоза, безаме кийчдаьд агитпункт чуйола цIа. Цун пенех хьалтеха йоахк лозунгаш, плакаташ. Харжархошца политически а кхетама а болх беш ба совхоза толашагIа бола агитатораш Хаматханов Мадин, Бекмурзаев Махьмадгирин, Могушкови.

С. ПАРОВ.

БЕЗАМЕ Я

Эггара хьалхарчарна дIайолаелар СССР Лаккхеьарча Совета хоржамашта кийчо е Надтеречни района Верхне-Наурски юртара агитпункт. Ханнахьа мукъаяьккхар цу гIулакха лаьрхIа помещени. Безаме а паргIата а я агитпункте, цудухьа даим нах хул цига.

Укхаза да плакаташ, литературни витринаш, справкай стол, газеташ журналаш, хIаьта чIоагIъяь харжархой спискаш а хьалъоьхкъ.

Харжархошта юкъе агитационни болх бара хIара агитатора итт-итт цIа хьожадаьд. Агитатораш иштта дежурнеш болаш хул агитпункте. Юрта, фермашка, кхашкарча бригадашка хул агитатораш Беркханов Рабу, Хазгиреев Ахьмад, Мустапаева Лиза, Анзоров Салман. Цар дIабовзийт къахьегамхошта белгалбаь кандидаташ. Цар вахарах, къахьегамах лаьца беседаш ю, вай мехкарча хоржамийи капиталистически мехкашкарча хоржамийи принципаех лаьца лекцеш еш. Агитпункта болх лерттIа вIаштIехьбаккхара дукха лаьд укхаза заведующи волча юкъерча школа хьехархочо Кагаев Iисас. Телефон чуйиллай агитпунктe, радиоприемник оттаяьй.

ХIанз кандидатех йола анкетни данеш дIайовзийташ ба цигара агитатораш, хIаьта укх деношка СССР Лаккхеьарча Совета кандидаташца вIашагIкхета кийчлуш ба Верхне-Наурскера харжархой.

М. СУЛТАНГИРЕЕВ.

ПХЕ ШЕРА ПЛАНАХ МЕХКДАЬТТА ЧАКХДАККХАРИ МЕХКДАЬТТА ХИМИИ

Виктор ФЕДОТОВ,
СССР мехкдаьтта чакхдоахачеи мехкдаьттахимически промышленноста министр, Социалистически Къахьегама Турпал

□ □

Iилмахой, болхлой, инженерий творчески къахьегамо, мехкарча низ болча промышленни гIишлонийи индустри ларде а лувцаш IалашдIр семилетка шерашка мехкдаьтта чакхдоахачеи мехкдаьтта химически промышленноста производство шозза совгIа дукхагIа хулга.

СибарегIа, Мехка Урало-Волжски районашка, Башкире, Нохч - ГIалгIай чу, Куйбышевски, Саратовски, Иркутски областашка, Украине, Белоруссе, Средни Азе хьал а яь, болх бе йолаялийтай низ бола мехкдаьтта чакхдоаха заводаш. Из бахьан долаш шозза хIана даккхац аьнна дукхагIа доаккх мехкдаьтта.

ХIанз дунен тIа шоллагIа моттиг лоац СССР мехкдаьтта чакхдоахача промышленносто.

Мехкдаьтта чакхдоахача промышленностерча технически прогрессои химена карагIдаьннарашеи вIаштIехьдаьккхар хьалхагIа технически гIулакхашка дIаухийташ хиннача продовольственни бедалах синтетически материалаш хьаеча мехкдаьттан газеи углеводородий йIаьхийча ресурсех комплексно пайда эцилга шерде.

Прогрессивни экономически гIойленагIеи йолча цу технически ларда тIа 2,3-зза дукхагIа хиннай семилетка шерашка мехкдаьтта химех хьаеш йола продукци. ХIанз геттара сецад синтетически каучука промышленноста эпа этилови спирт хьадеча ялатехи коартолехи пайда эцилга. Хьаьна кислоташ 8,3-зза дукхагIа хьадаро кхы а мукъаьяьккхай хьалхагIа технически гIулакхашка ухийташ хинна 800 эзар гаргга тонн кхачанга йолхача хьоаналий.

Пхе шера каучук дукхагIа йоаккхаргья 2,2-зза, цу даькъе стереорегулярни каучукий — бокъонца натуральни ярий метта оттае мегаргъярий — производство дукхагIа дегIаккхувларгья. Изопренови каучук дукхагIа арахецаргья 16-зза, дивинилови — 42-зза.

Каучукаш ужжал дукха хьаярои цар структурои реальни хьалаш хулийт резино-технически изделеш 1,6-ззеи хIанз 26,4 млн. хьаеш йола шинаш 39,0 миллионага кхаччалцеи дукхагIа хьаяра. Шинаша лелаш йоаккха ха 1965 шерарчул 1,5-зза дукхагIа йIаьхъярах лаьца аьлча, из бокъонца реальни цифра я аьнна хет сона. Цунах дог тешалу шинни промышленноста Iилматохкама института балхаша, кердача конструкцех йола шинаш Ярославски, Кировски, Омски, Днепропетровски, кхыча шинни заводий хьалха латтача коллективаша хьае дагалацара опытои хьаелга вIаштIехьдаккхарои. КIезига лоархIам болаш дац хлопчато-бумажни корд синтетически кордо, цIенъяь юкъера яккхар. Производстве пайда эц тIехдикача резинах. Шинаша лелаш йоаккха ха иштта йIаьхъяр пхе шера 40 миллион гаргга шинаш кхы тIа а арахецара нийсса да.

Шинаш юхаметтаоттаелга шердергдолаш да 4,2 миллионагара 7—8 миллионага кхаччалца, хIаьта из а иштта 3,5—4 миллион керда шинаш арахецара нийсса да.

Министерства шерра кийчон болх дIаболабаьб предприятеш планированеи экономически стимулированеи кердача хьалашка яхара. Цо йиш хилийтар 1966 шера кхы тIа а шинаш, синтетически каучук, кIезига сангал доалаш дола дизельни доагор, мIад йоаха синтетически средстваш, кхыйола продукци хьаяра предложени яла.

Кердача пятилетке мехкдаьтта сийрда продукташи машиндаьтташи 1,4—1,5-зза дукхагIа хьаде лерхI. Укх тIеххьарча итт шера дунен тIарча цхьанна а мехка вIаштIехьдаьннадац иштта дукха уж арахеца.

Иштта лакхача темпаща продукци дукхагIа арахецилга Iалашде йиш хургья вайга укрупненни комбинированни установкаш хьалъе доларца. Из технически дулургдолаш а экономически гIойленагIа а да. Тхоай планах оаха хьалъе лерхIараш миссел укрупненни комбинированни установкаш хьалъяро тхога йиш хулийтаргья пхе шера капиталовложенешка дIадода ахча 326 миллион сом кIезигде, металл 50 эзар тонн кIезигде, къахьегама овсарле 2,5-зза лакхъе.

Цу прогрессивни лостама никъ буллаш латт укх шера мехкдаьтта чакхдоахаш йола хьалхара установкеи каталитически риформинга установкеи хьалъяь яла езаш йолча Полоцки мехкдаьтта чакхдоахача заводе а, хIаьта иштта низ бола комбинированни установка хьалъеш латтача Ангарско-Усольски химически комплексе а.

Мощносташта укрупнени яр — капиталовложеней эффективность лакхъяра йола лоархIамера средство. Министерства проектни Iилма-тохкамеи организацеш шера 12 миллион тонн мехкдаьтта чакхдоахаши 18 миллион тоннага кхаччалца чакхдоахаргдолаш шерре торо йолаш йола заводаш хьалъяра проекташ оттае йолаеннай. Цо керда наькъаш хьаделл шоллагIча процессий установкашта дикка укрупнени яра.

Укх пятилетках мехка европейски даькъа тIа

КПСС XXIII СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ—ВАХАРЕ!

ДЕ ДЕЗАШ КIЕЗИГА ДАЦ

КПСС XXIII-ча съезда решенеш вахара юкъе а кхухьаш пятилетка хьалхарча шера хьинаре къахьегаш ба МалгIабика мехкдаьттахойн къахьегамхойн. Доаха толамаш дика да. Валови продукци арахецара бинъ бетта план МалгIабика промышленносто 29 апреле кхоачашъяьй. Дикача къахьегама толамашца накъа баьхкар промышленни предприятей болхлой шоай дезача цIейна Цхьоалагlча майна. Арахийцача продукце боарам дIадахача шера цу юкъах арахийцачул 19,6 процент лакхбеннаб. Цунга дIабода мах лохбарах паччахьалкхенна бинъ бетта кхоадь ахча 200 эзар сом да.

Укх шера планал совгIа даькка мехкдаьтта эзараш тоннаш я, хIаьта газ 5,3 миллион кубически метр я. Къахьегама овсарле лакхъяра план 101,8 процент кхоачашъяьй бинъ бетта. Цу юкъа дIадахача шера хинначул 12,5 процент лакхъеннай къахьегама овсарле. Социалистически яхье хьалха латтачарех я мехкдаьтта промыслай коллективаш, бурув деттача цхьоалагIча контора коллектив, ремонтно - механически цеха коллектив, кхыяраш.

Бе боаггIача тайпара мах баьб мехкдаьттахоша даьхача толамий. ДIадахача шера йиъалагIча кварталеи укх шера хьалхарча кварталеи мехкдаьттахоша Ерригсоюзни социалистически яхье доккхий толамаш дахарах СССР-а Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела ЦIе байракхи хьалхара ахчан премиеннай царна. МалгIабика мехкдаьттахой дог тийша ба дIахо йодача хана а из хьалхара моттиг карарайоалийтарг ца хиларах.

Уж къахьегама толамаш доахача дика дакъа лаьцад КПСС XXIII съезда делегат М. Я. Наук керте латтача цхьоалагIча промысла коллективо. Бинъ бетта мехкдаьтта даккхара план 101 процент кхоачашъяьй, хIаьта газ яккхара план 102,8 процент кхоачашъяьй. Къаьстта дика къахьег Х. Назадзе керте латтача бригада. Цу промысла коллективал дукха тIехьа ца юсаш къахьегаш я кхыча промыслай коллективаш а.

Хьадоаккха мехкдаьтта дуккагIа хилийтара лоархIаме дакъа лоац бурув деттараша а, къаьстта бурув деттача цхьоалагIча контора коллективо а лоацаш. Бурув тохара бинъ бетта план 110,9 процент кхоачашъяьй цо. Керда цхьа скважина бурув а теха болх бе дIайолаяйитай. Бурув тохара сухала план 8,4 процент тIехкхоачашъяьй. Бинъ бетта план тIехкхоачашъяь коллективаш кхы а дукха я МалгIабике. Цхьайолча коллективай толамаш дика дале а, хIанз а йолаш я план кхоачаш ца ю коллективаш. Масала, нов. Карнаев керте латтача № 2 йолча бурув деттача контора бинъ бетта план 86,1 процент мара кхоачашъяьяц. Цул совгIа цу конторе укх шера ши авари хиннай. Авареш хилийтарах планах тоха дезаш хинна бIаьш метраш бурув ца тохаш дисад, хIаьта паччахьалкхенна хинна зе бIаьш эзараш сомаш да.

Хьалха дIаяхача хана даьхача толамаша сателаь хиннай коллектив. Из хиннад партийни организаце йоаггIача тайпара производства дешай терко ца ярах. План кхоачашъяьяц нов. Ахильгов керте латтача горбыткомбината, етта кирпишкаш еча завода, ремстрой участка коллективаша. КПСС городской комитет тохкаш я план кхоачаш ца яра бахьанаш.

Къахьегама овсарле лакхъеча лоархIаме дакъа лоац производства рационализатораша, новатораша. Цу балха тIа хьинаре дакъа лоацаш ва промышленни предприятешкара 400 болхло. Бинъ бетта производствана юкъейихьай 150 рационализаторски предложени. Цар паччахьалкхенна баь пайда 70,1 сом да.

«Малгобекнефта» НПУ чуйоагIача кхаь гIишлой - монтажни управлене коллективех цхьанне а кхоачашъяьяц бинъ бетта план. Из бахьан долаш чIоагIа ледара лел лоархIаме объект — газобензинови завод хьалъечара балхаш. Пайда эцац хьахьожаяьча средстаех. Завод хьалъяьккхара ха тIехьаювлаш хилар бахьан долаш йоагаш йовш я 50 процент газ. Иштта во лел быткомбинат хьалъечара балхаш а. Монтажни балхаш сихха дIагIоргдолаш гIулакх вIаштIехьдаьккхадац. Укх шера бинъ бетта еррига хьалъяь гIишлош 2 эзар квадратни метр мара яц. ДIахо йодача хана иштта болх бе йиш йоацилга кхетаде деза цар кулгалхоша, партийни организаце.

Пхе шера планах халкъа боахам дегIабоалабара йолча КПСС XXIII-ча съезде тIайийцача Директивех сихха дегIа еза мехкдаьттаи газови промышленность. Цо торо хулийтаргья дIахо йодача хана доагора баланса структура эргаяккха. Дерригача доагора юкъе мехдаьттаи газои лоаца дакъа 60 процент хургда, дIадахача шера 52 процент мара ца хиннача. Мехкдаьтта доалла керда районаш хьаеллара, из доаллача къаьнача районашка мехкдаьтта даккхара интенсификаци яра чотах а дукхагIа доаккхаргда из. Къаьнача мехкдаьтта доахача районех цаI лоархIаши вай республике доаккхача мехкдаьттахи газахи 50 процент совгIа мехкдаьттеи гази йоаккхаши я МалгIабик. Мехкдаьттеи гази дукхагIа яккхара кхоачамболлаш резерваш я тха районе.

Укх пхе шера керттерча даькъе тха мехкдаьтта районе доакха мехкдаьтта мезозойски тIоанашкареи караганo - чокракски тIоанашкареи доаккхаргда. Цудухьа цу тIоанашка кхоачаш бурув деттаргда.

ЧIоагIа лоархIаме хIама да укх шера шоллагIча квартале тха «Малгобекнефта» НПУ кердача планировании стимулированеи системага йоалаш хилар. Цу даькъе кийчон балхаш деш да. Промышленноста керттерча декхарех лоархIаш да производства эффективность лакхъяр. Цу гIулакха лоархIаме да керттерча фондех, материалех, доагорах, къахьегамеи финансовии ресурсех дикагIа пайда эцар. Кердача системах болх беча бизза пайда эца беза керттерчеи оборотнии фондех. Рентабельноста боарам къоастабергбац хьалха санна пайдаи арахецача продукцега дIабодача махеи отношенеца, из къоастабергба керттерча фондашка дIадолачуни пайдаи отношенеца. Экономически хьакъехьа мел пайдане я реформа хьахьокх керттерча фондех пайда эцара анализо. Тха мехкдаьтта промыслови управлене керттерча фондашта юкъе йолх скважинаши царна гIулакх ду оборудовании. Укх тIеххьарча шерашка дикка дегIаенай керттера фондаш. 1965-ча шера уж дегIаенай семилетка хьалхарча шераца нийсйича 101,9 процент. Цунца цхьана дегIаихай арахеца валови продукци а. Цу юкъа из дегIаенай 963,6 процент. Кердача хьалашка керттерча фондех пайда эцарга хьежжа мара хургьяц рентабельность, цудухьа боахамий кулгалхойи еррига коллективаши гIерт дукхагIа пайда лургбола фондаш хилийта, хIана аьлча рентабельноста боарамга хьежжа хургья поощрене фондаш а.

Укх шера цхьоалагIча январе МалгIабика промыслашка кIезига дебит йола 116 скважина яр. Депбус царех хIаране луш хинна мехкдаьтта 200 килограмм мара яцар. Юкъарча эксплуатационни фонда юкъе процентаща лаьрхIача уж хул 18,5 процент. Уж пайда луш хилийтара 116-нех 22 скважина консерваци йир. Цо 24 эзар сом пайда бир. Дуккхача хана цхьаккха пайда ца луш лаьтта 33 скважина дIаяккха лаьрхIад. Цо торо хулийтаргья керттерча фондашка дIадодар 1018 эзар сом кIезигде. Уж санна дола масалаш дукха доаладе йиш я. Уж а кхыйола а мероприятеш кийчъярца керттерча фондашка дIадодар ши миллион гаргга сом лохлургда. Арахецача продукцега дIадодар 128 эзар сом кIезиглургда. Цу масалаша хьахьокх мел лоархIаме да кердача системах болх бар, укх тIа йийца резерваш цхьаяраш мара а яц.

И. СУРХОЕВ,
КПСС МалгIабина горкома секретарь.

БЕЛОРУССКИ ССР. БССР Iилмай Академе физика Института коллективо вай мехка эггара хьалха хьаяьй лазера вIанарца сурти оази гаьнна дIаккоачийташ йола установка.

Сурта тIа: института инженер Филипенко Борис установкана регулировка еш воалл.

В. Лупейко сурт.
ТАСС фотохроника.

Керттера фондаш— вай рузкъа

Коммунизма материально - технически база хьаяра лоархIамера экономически декхар кхоачащдеча боккхача маьхера гIулакх да шерагара шерага дегIаухача керттерча фондех пайда эцилга тоадар.

КПСС XXIII-ча съезде белгалдаьккхар, мехка промышленносте керттера фондаш 2-зза дегIаена хилар. Цхьабакъда, уж дегIаахарца цхьана технически боарам лакхбеннабале а, фондаш кердаьхаяле а дукха моттигаш нийслу производственни мощносташ эксплуатаце дIаялареи карaерзаяреи ханаш тIехьайоахаш. Бахьан из долаш укх тIеххьарча хана лохденнад къаман доходеи керттерча производственни фондай цхьан сома кхоачача промышленни продукцеи боарамаш.

«Малгобекнефтъ» яхача тха мехкдаьтта - промыслови управлене а ворхI шера чухь тоъал дегIаяьхкай производственни фондаш, 1959 шерaца нийсйича 160 процент дегIаяьхкай уж 1965 шера. Лаккхара овсарле йола скважинаш эксплуатаце дIаяларен мехкдаьтта даккхарца дувзаенна эшаш дола гIирсаш кIезиг-дукха хьадареи чотах, къаьстта чIоагIа дегIаихай уж укх тIеххьарча кхаь шера.

Керттерча фондех пайда эцар мишта лел хьожаш яьча анализо хьахьекхар боккха пайда беш йолча фондашца цхьана керттера фондаш скважинаш йолча промыслашка экономически болх ца лелабарах продукцега дIадодар лохдара пайда эцанза дукха торонаш йолга. ХIанзалца уж теркалъеш саг а хиннавац.

Иштта пайда эцанза йоккха резерваш я мехкдаьтта - промыслови управлене ялх цехе. ЦК сентябрьски Пленум хинначул тIехьагIа ерригаш яьха еце а гучаяьхар цхьайола торонаш, зехьа хулаш йолча 1435 эзар сома маьха йолча расходех баланс мукъаяккха йиш хилар, цул совгIа цу фондий амортизационни отчисленей чотах продукцега дIадодар лохдеш шера 127,5 эзар сом кходергда.

«Малгобекнефта» мехкдаьтта-промыслови управлени цхьоалагIча июне планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх бе йолалургья. Цу системага диллача керттерча производственни фондий маьхах ялх процент дIатела езаргья бюджете. ТIаккха продукци арахецаш йоаца фондаш управлене балансе юкъе хилча лакхлургда продукцега дIадодар, цунца цхьана лакхагIа хургба ерригача продукце мах. Духхьала кхаь промыслашкара овсарле йоаца фондаш дIаяхарах баланса тIерадоал 1175 эзар сом. Пайда луш йоаца фондаш дIайоахилга оахош могадале хьалхагIа, хулаш дола зенаш цIендаь дIадахар е геттара кIезигдар, духьа, тхо хьежар уж фондаш юхаметтаоттаяра еча амортизационни отчисленей боарамашцеи бокъонца цар йоахача ханашцеи ювзаенна йола из операци экономически мел пайдане я.

Семилетка шерашка керда майдаш разработка е кийчъеш массехк скважина геологически бахьанаш долаш пайда ца луш йисар. Керда моттигаш тохкаш ужжамо скважинаш нийслуш хул. ТIаккха фу дир царех управлене? Царех 2792,9 эзар сом балансови махи 232,2 эзар сом шера амортизационни отчисленеши йола бархI скважина управлене балансa юкъейихьар мелови тIоанашта разработка еш тIахьожама уж лелаергйолаш, хIаьта тIехьагIа скважинашка хий чуухийташ царех пайда эца а лаьрхIар.

ТIахьожам лоаттабар а хий чуахийтар а лоархIаме балхаш да, бакъда, цу гIулакха лаьрхIа пайда беш йоаца скважинаш баланса юкъе яхьар доккха гIалат дар. Из бахьан долаш массехк шера лохдала дезаш дола продукцега дIадодар лакхлуш хьадера, хIаьта дукха ха ялалехьа фондаш мах бала безаш хинначул тIехьагIа кхы а 150 эзар сома маьха зе дергда цар.

Из дош ший ханнахьа экономически стимулироване бокъонашка хьежжа къоастадаьдаларе скважинаш баланса юкъе ца а йоалаеш, цар пайда ца луш хиларга хьежжа дIаяха езар фонда юкъера, цхьайолча управленешка деча беса. Цар новкъосталца хий чутетта дезаш моттиг нийсъенначул тIехьагIа мичча хана баланса юха юкъейоалае йиш а яр уж шоай хьалха хиннача маьхах. ХIанз уж дIаяха управлене йиш а торо а яц, хIана аьлча цар биса ши миллион сомал совгIа бола мах зенашта юкъегIоргба.

Лакхе доаладаьча масалаша къаьгга хьагойт мел лоархIам болаш да сентябрьски Пленумо оттадаь экономически стимулировани айяра долла дош, хIаьта керттерча фондех дикагIа пайда эцара чIоагIа новкъостал дергда керттера фондаш мах бала безаш хиларо. Пайда ца беш, ца эшаш йола фондаш юстара а йоахаш, продукци хьаерий овсарле лакхъеш къахьегаргда предприятеша.

Н. ГОГИН,
«Малгобекнефта» НПУ экономикаи производство вIаштIехьяккхареи лабораторе начальник.

Нийса пайда эца доакъарах

Тха районе боахама керттерча доакъоех цаI да хьайбай боахам. 7 эзар бежан, 60 эзар коа тIара оалхазар, 5 эзар хьакха, 13 эзар гаргга жа да районе кхоабаш.

Укх шера паччахьалкхенга 800 тонн дулх, 3400 тонн шура, 1200 эзар фуъ, 500 центнер тха дохка дезаш я район.

Белгалдаккха деза, шоашта хьалхашка латтача цу бехктокхамерча декхарех района хьайбаш леладераш дика лоархIабеш хилар.

Паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара хьалхарча ах шера план бинъ бетта дулха 63 процент, шурийна 60 процент, фуъашта 79 процент кхоачашъяьй района хьайбаш леладераша.

КПСС XXIII съезда решенеш тIа боккха теркам тIабахийтаб хьайбай продукташ дIахо дукхагIа яхара. Из декхар кхоачащде низ кхоачаргба доакъара чIоагIа база вIашагIйолле, боаггIача боарамагIа, кхом бещ доакъар дIадохийте.

Доакъара база чIoaгIъяра, детта доахан кхабарам царна гIулакх дараи тха района боахамаша дукха болх баьб ала йиш я. Доккхий толамаш дахара эггара хьалха шоаш фу бахьан долаш къовсам лоаттабу ха деза хьайбаш леладерашта, вешта аьлча царна йовза еза хIара дийнахьара, беттара планаш, шоай торонаш.

ХIара ферме я оттаяь шура яккхара планаш. ХIара доаркана дIайовзийтай уж. Цу гIулакхо шура дукхагIа яккхара доаркай безам тIабохийт.

Цхьабакъда, шура дукха яккхар тоъамбац. Из яккхарга дIадодар кIезигагIа хила деза, вешта аьлча къахьегамгеи доакъаргеи дIадодар лохде деза.

Цу даькъе дукха болх бу оаха. Нагахьа санна дIадахача шера май бутт хьатIакхоачаш гурахьа юв культураш дIайийнача 1211 гектара тIа районе доажадаьча доахана 304 тонн шура еннаяле, хIаьта укх шера цу ханаца нийсдича 803 гектара тIа доажадаьча доахана 367 тонн елар. Цу тIа дIадахача шера хьалхарча квартале яьккхача шурий цхьан центнерага дIадахар 27 сом дар, хIаьта укх шера цу ханаца нийсдича цхьа центнер яккхарга 19 сом мара дIадаханзар. Бакъда, плановичул совгIа-м да из, хIаьта а белгалдаккха деза боккха беце а из толам хилар.

Мишта вIаштIехьдаьннад из?

Нагахьа санна соахка цхьаккха система йоацаш дийнахь а бус а доахан доажадаьдале, укх шера гIулакх кхыча тайпара да. Зоотехники, агрономи, МТФ бригадири кхаш тIара хьувкъам миштаб хьож. Цу лаьттара даргдола доакъар акт а оттайий белгал а даьккха МТФ бригадирага дIалу. Акта тIа белгалду майдан тIара мел доакъар даргда а хетаргахьа цу тIара ферма мел продукци яла еза а. Доакъар кхоачадале из нийса, кхом беш дIадахийтадий хьож совхоза керттера зоотехник. Иштта тIахьожам лоаттабаро фермерча хIара болхлочун ший участкера бехктокхам лакхбу. Цудухьа цох хьахулар дика да ала йиш я. Нагахьа санна дIадахача шера гIулакх тесса леладарах хIара Iатта лоархIаш дIадаха доакъар 60 — 65 килограмм хиннадале, укх шера 50 килограмм мара дац, цул совгIа дукхагIа продукци а йоакх.

Из бахьан долаш экономи ярах мошача доакъара лаьрхIа гурахьа дIайийнача культурай 500 гектар юхеюсаргья. Цо торо хулийтаргья ялат дукхагIа даккха.

Ер шу хьатIакхаччалца йолча хана бус доажадора оаха детта доахан. Массанена ховш да, юачул дукхагIа когаш тIабетташ бус доахана буц йоаеш хилар. Цудухьа доакъара культураш дIайийнача дьгIенашка укх шера бус доахан доажадац оаха.

Дийнахь доажа а деш бус чусецаду. Цхьан тракториста — скотника хьаькхача баьцаца 200—250 ет Iалашбу бус. Яьккхача шурийга хьежжа алапи хьожаду тракториста.

Дика бу из болх «Лермонтовский» яхача совхоза цхьоалагIча отделене. Бинъ бетта планах 2191 центнер яккха езача 2403 центнер шура яьккхай цу ферме. Цхьа центнер шура яккхарга дIадодар 17 сом мара хиланзар. Из во толам бац.

Дика толамаш даьхад «Самашкинский» яхача совхоза йиъалагIча отделенерча хьайбаш леладераша а. ДIадахача шера хIара кхоабача Iаттагара планах 2300 килограмм яккха езача 2837 килограмм шура яьккхар цу отделене. А. Жаворонко бригадир волча ферма коллективо. ХIаьта укх шера бинъ бетта цу ферме хIара кхоабача Iаттагара 711 килограмм шура яьккхай. Иштта гIулакх да, дика толамаш дахарах «Знак почета» яха орден еннача А. Жаворонко кулгалдеча ферме.

Къахьегама лакха мах беш советски правительства орденаши медалаши енна дукха маякаш ба тха. Иштта, масала, «Лермонтовский» яхача совхоза доярка Дебирова Зура, Ведутта Мария, лоаман даьгIенашка дIалаьхкача хьайбай боахама бригадир Анзоров Шоби, кхы а дуккхабараш.

Кердача пятилетка хьалхарча шера хьайбай продукташ яхара план тIехкхоачашъяра шоай дерригa низаш тIадахийтад хIанз района хьайбаш леладераша.

А. ДАУТОВ,
Ачхой - Мартана района юртбоахама производственни управлене керттера зоотехник.

ТОРОНАШ ГУЧАЙОАХ

КПСС XXIII-ча съезда накъа яхара предприятеша йоаржаяьча социалистически яхьа инициатор хилар крекинг-завод. Съезда сийна кхоачашде тIаийца доккхий декхараш ханал кхо ди хьалха—26 марта кхоачашдир цо, хьамсарча Даьхенна планал совгIа миллион сома маьха продукци а луш. ХIаьта Цхьоалагlча майна дика накъа яхара яхь йоаржайир тха коллективо. Шоай дош кхоачашде вIаштIехьлаьлар крекингистий, кхы цхьаькха а къахьегама йоккха котало яьккхар цар цIей тIакхоачаш, 25 апреле кхоачашйир бинъ бетта план, планал совгIа арахийцар продукци, къахьегама овсарле лакхъелар 5,6 процент.

Лакхара мах баьб крекингистий къахьегамах. Социалистически яхье шозза хьалхара моттиг яккхарах СССР-а Министрий Советои ВЦСПС-ои ЦIе байракхаш лу царна.

Цу гIулакхо завода коллектив декхарийла ю кхы а дикагIа къахьега, керда торонаш гучаяха.

Нагахьа санна завода ерригача коллективо парте съезда решенеш лерттIа Iома а яь, уж кхоачашъяра беррига низ тIа ца бохийте кхоачашдулаpгдац из. Цудухьа хIанз партеи правительстваи яхаш ма хиллара бокъонца йола мероприятеш дIахьош я заводе XXIII-ча съезда решенеш болх лошта дIайовзийтарая Iомалраи. Съезда материалаш Iомаеш латт политпросвещене системе а семинарски группашка а, иштта юххьанцарча политшколашка а. Боккха болх дIахьу цу хьакъе агитатораша.

Халкъа а партена а хьалхашка шоаш доккхача декхаре хилар кхета а деш хьинар чIоагIа айденна къахьег завода технологаша, ремонтникаша, энергетикаша, кхычар. Заводе хьалха латт № 1 йолеи (начальник В. П. Петров), № 3 йолеи (начальник Н. Т. Кастерин) технологически цехий коллективаши коммунистически къахьегама цIи лелаю №№ 1-2, 13-14, 21-1 йола установкаши.

ДоаггIача беса чакхдоаккх партийни кулгал № 1 йолча цеха партбюро (секретарь И. К. Маркушин), № 3 йолча цеха партбюро (секретарь Т. Д. Родочинская).

Коммунистийи парте боацарийи йоккхача актива новкъосталца динза диса гIулакхаш чакх а доах, кхоачамбоацараш дIадахараи тIадидла гIулакх кхоачашдаран бола хIара болхлочун бехктокхам лакхбара цехий коллективай беррига теркам тIаберзабу цар парторганизацеша.

Масала, дIадахача шера йиъалагIча квартале дукха мехкдаьтта продукташ йовр № 1 йолча цехе. Цеха партийни бюро лаьрхIа дийцар из дош, укхаза вIаши дагабаьннача коммунисташта корадир мехкдаьтта лоралара дола лаькъаш. Цул тIехьагIа къовсам болабир цеха ерригача коллективо мехкдаьтта продукташ йовш хилара бахьанаш гучадахара. № 1-2 йолча трубчатка лаьтта кIала гIолла йода трубопровод ийккха хиннаяр, цудухьа лар йоацаш довр тоннаш маьхера моторни доагор. Цу тайпара массехк мероприяти чакхъяккхарах укх шера хьалхарча квартале 5,6 процент лохденнад мехкдаьтта продукташ йовлга № 1 йолча цехе.

Иштта дика йоакхо яьй мехкдаьтта лоралара № 3-4 йолча установка партгруппо а (партгрупорг В. Донцов). Къахьегама овсарлеи арахеца продукции лакхъяра йола резерв корайир установка коллектива. Масала, установка соца а ца еш кхы тIа а теплообменникаш дIаоттаяро торо хилийтар йIовхалах пайда дикагIа эца, мехкдаьтта сийрда продукташ цIенагIа хьакъоастае, кхы дIахо а.

Химически комбината бедал лоаттаеш я № 3 йолча цеха коллектив. Химикашта цIаккха ца хадийташ бедал лоаттае аьнна декхар оттадаьд шоашта хьалхьашка цу цеха коммунисташа. Из кхоачашдара беррига болхлой теркам тIаберзабаьб цар, лерттIа вIаштIехьбоаккх къахьегам. ХIанз хIара болхлочо ше бехктокхаме лоархI из доккха декхар кхоачашдара. Цул совгIа, пайда ца эцаш йита торонаш леха а баьлар цеха коммунисташи дикагIбола болхлойи. Каьлар цар. Дика пайда баьлар производствана коммунисташа А. Г. Кастеринеи И. К. Киселеи кийчъяьча «Пропан - пропиленови фракци йоаккхалга лакхдар духьа газа шолха абсорбци яр» яхаш йолча схемах. Цу гIулакхо торо хилийтар паччахьалкхен план кхоакхоачашъе. 12537 сом пайда баьннаб цунах хIанале а.

Ерригача партийни организаце чIоаггIа уйла тIайохийташ да рационализации изобретательстваи дешаш. Цу хьакъе белгала толам баьккхаб. Укх шера бинъ бетта 289 рацпредложени еннай рационализатораша, царех 219 предложени производствана юкъейихьай, цунах баьнна пайда 47 эзар сом да.

СССР-а Лакхехьарча Совета хоржамашта накъа болхаш ах шера план ханал хьалха кхоачашъе аьнна декхар тIаийцад крекингисташа. Хоржамаш хулача денга 1,5 миллион сома планал совгIа йола продукци яккхара тIехьа къахьегаш ба уж.

Н. ЗАБЕЛИН,
КПСС XXIII-ча съезда цIерахча крекинг-завода партнома секретарь.

нийслуш йолча яьш летадара мел доагор эш хойташ йолча конюнктура мах а беш, мехкдаьтта чакхдоахача кердача мощностех 70 процент гаргга укхаза хьалъе лерхI министерствас. Цу ханна РСФСР къилбаседа - малхбузеи районе мехкдаьтта чакхдахаро лоаца дакъа дукхагIа хургда 0,4 процентагара 5,4 процентага кхаччалца. Съезда хьалхарча деношка цу гIулакха юкь дIайолайир Кириши яхача городе керда йоккха завод болх бе йолаялийтача Ленинградски областа къахьегамхоша. Цунца цхьана Украине мехкдаьтта чакхдахаро лоаца дакъа лакхлургда 3,8 процентагара 8,8 процентага кхоачаш, Белоруссе — 2,0 процентагара 5,8 процентага кхоачаш.

Казахски, Туркменски, Узбекски союзни республикашка болх беш йола мехкдаьтта чакхдоаха керда заводаш шеръярои керда яраш хьалъярои дикка тоадергда мехкдаьтта чакхдоахеи мехкдаьтта-химически промышленность дIа-юха нийсъелга. Аьттув болашагIа дола хьалаш хулийтаргда цу республикашка общественни производство лакхъяраи производительни низаш комплексно дегIаккхувлараи.

Мехка европейски даькъа, Украинана, Белоруссена моторашкеи яьшкеи доагадеча доагораш ца бизза кхоачамбара, мел аьлча а, цхьадола дакъа Уралеи Волгаи мехкдаьтта чакхдоахача заводашкара тIаккхахьа дезаргда.

Мехкдаьтта чакхдахареи мехкдаьттахимеи технически прогресс мехкдаьтта чакхдоахача заводашка мехкдаьтта кIоаргга чакхдахаргахьеи пиролиза низ бола системаш шерра юкъейоалаяргахьеи лестай. ТIаккха мехкдаьтта сийрда продукташи углеводородни бедали дукхагIа яхара, моторни доагорий, даьттай пайданагIа дола тайпаш хьадара реальни хьалаш долаш хургьяр мехка моллагIа а район. Цул совгIа, цо бедал тергья синтетически каучук, пластически массаш, мIад йоаха средстваш, спирташ мехкдаьттахиме дукха кхыйола лоархIамера продукташ хьаяра.

Мехкдаьтта чакхдахара кIоаргалах — мехкдаьттах йоахача пайданерча материалий процент лакхъярах — дола дош принципиальни да. Вай экономисташ шоай дош ала дезаш ба мехкдаьттах белгала чот-са яь варгвоацаш дукхача цу рузкъах пайда дикагIа эцаргболча лостамах. Мехка экономикана юкъера цун лоархIам бокъонца химе толамех а моторни доагораши мехкдаьттахиме продукции хьаяра техника Iомаярахи тийша ба.

Кердача пятилеткера технически прогресса лоархIамегIара декхар да моторий доагорийи даьттайи дикал овлангара дена тоаяр. Из—лоархIамегIара паччахьалкхен гIулакх.

Цо Iалашдергда пхе шера 800 миллион сом гаргга ахча кходелга.

Лакхаоктанови бензинаш дукхагIа хьаде деза кхозза совгIа, хIаьта саьнгал кIезига доаллаш дола доагораш — 2,3-зза.

Цу гIулакха дикка совдаккха деза шоллагIча процессий — гидроочистка, каталитически крекинга а риформинга а, депарафинизаце дакъа, цар мощносташ лакхъяларал уж хьалха а йоахаш.

Белгала ца даьккхача мегаргдац, мехкдаьтта чакхдоахача заводашка шоллагIа процессаш шерра юкъейоалаяр бахьан долаш мехкдаьттахимена эша маьхера углеводородни бедал дукхагIа хьайоалаш хилар.

Моторни доагорашта гидроочистка ю мощносташ алсамъяхаро аьттув бола хьалаш хулийт саьнгал дукхагIа хьадара. Саьнгал доаллача бедалах мехкдаьтта чакхдоахача заводашка саьнгал хьадар чIоагIа пайдана да. Укхаза дIайохийта капитальни вложенеш 2,5-ззеи хIаьта из хьадарга дIабода мах 5,7-ззеи лохагIа ба Iаламера саьнгал доаккхаш бодачул.

Лакха я мехкдаьтта чакхдоаккхачеи моторни доагораш хьадечеи ханна хьахулаш йолча углеводородни саьнгал доаллачеи бедалах пайда эцара эффективность. Из дIайода укх пятилетках шозза хIана хецац аьнна дукхагIа арахецаргйола мехкдаьттахиме продукци хьаярга. Цудухьа химически продукци хьаеча кердача производствай дикка доккха дакъа мехкдаьтта чакхдоахача заводашца цхьана дIатарде лерхI министерства. Цу ханна пайда эц коммуникацеех, завода боахамах, хIаьта эггара керттердар аьлча, цигга хьахулаш йолча углеводородни бедалах. Цо йиш хулийтаргья капиталовложенеша лоаца дакъа кIезигде, фондаш совъяха, халкъа боахама Iалаьмате чIоагIа эшаш йола химически продукци дукхагIа хьаяра темпаш сихье.

Из яле а кхыяле а йола производство йиллара моттиг харжара дола керттера бахьан хила деза производства экономически эффективности из дегIаахара лакха темпаш Iалашъяри. Ведомственни доален доазонаш довзаш доацача химически Iилмана хIанз карагIдаьннарий новкъосталца бедала эффективни тайнаех биззагIа а шерагIа а пайда эца беза.

Проектах лаьрххIача тайпара мехкдаьтта чакхдоахеи мехкдаьтта химически промышленность дегIайоалаяра хьожаду 6,6 миллиард гаргга сом, хIаьта из шозза дукхагIа хул 1961—1965 шерашка дIадахийтачул. КIезига ахча дац из.

Капитальни вложеней эффективность лакхъяран фондаш алсамъяхараи, продукци дукхагIа яхара темпаш сихъяра министерства гIойленагIа лоархI ерригача капиталовложенеех 70 процент гаргга яраш болх беш йолча заводашта реконструкци яран уж шеръяраи, хIаьта иштта хIанз хьалъеш латтараш йистеяхара тIаерзаяр.

Болх беш йола предприятеш технически кхы тIа а кийчъяро керда торонаш хьаеллаpгья кхоачамех биззагIа пайда эцара низ бола средство хургья цунах капиталовложеней эффективность лакхъяраи фондаш алсамъяхараи — кердача пхе шера плана заданеш кхоачашъяра боккха тешам хургба.

(АПН).

ХИЙ ДИЛЛАР—ЯЛАТ ХЬУВКЪАДАР

Хий декхача лаьтта дIадийнача ка болча ялатий лакха хьувкъам кхебир дIадахача шера Шаьла района «Шалинский», Урус-Мартана района «Красноармейский» яхача совхозаша, Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза, кхы а дуккача боахамаша.

Цхьабакъда, цхьадолча боахамаша боаггIача тайпара пайда эцацар дIадахача шера хий декхача лаьттаех, хий декха йиш йолча дерригача лаьтташ тIа декхацар хий, е кIезига декхар.

Во пайда ийцар хий декхача лаьттаех Грозненски, Ачхой-Мартана, Гудермесски, кхыча районашка.

КIезига пайда ийцар колхозашеи совхозашеи догIан хьисапе хий деттача установкаех. Хьалха латтача боахамашка а хIара установка балха овсрле 100 гектар йолча 35—40 гектар мара хиланзар. Ерригача республике йолаш йолча машинашцеи установкашцеи бархI эзар гектара тIа гаргга мара хий тоханзар соахка.

Хий декхача лаьттаех дикагIа пайда эц укх шера.

ИттлагIа май хьатIакхоачаш шера планах 39,7 эзар гектара тIа дилла дезача 42,6 эзар гектара тIа хий диллад. Из дIадахача шера диллачул дуккха дукхагIа да. Цул совгIа 20,2 эзар гектара тIа вегетационни хий диллад. Боахамий чура оросительни сеть цIенъяьй, 336 гидротехнически гIирса ремонт яьй, 1309 поливальщик кийчваьв.

Гурахьа юв культураш дIайийнача 3000 гектара тIа лаьттана хий чудолийташ хий дилла дезача 1177 гектара тIа мара диллалац Гудермесски района боахамаша. Сунженски районе гурахьа юв культураш дIайийнача лаьттана хий чудолийташ планах 2000 гектара тIа дилла дезача 589 гектара тIа, Урус-Мартана района боахамашка планах 1300 гектара тIа дилла дезача 837 гектара тIа, Наурски района боахамашка планах 2000 гектара тIа дилла дезача 881 гектара тIа мара дилладац.

Наурски района хIанз йолаш йолча оросительни сета юхе уллача 2200 гектара тIа хий дилла лерхI укх шера, цу даькъе «Терский» яхача совхозе 600 гектара тIа, «Красное знамя» яхача колхозе 200 гектара тIа, Ленина цIерахча колхозе 700 гектара тIа дулларгда.

Кердача лаьтташ тIа хий дулларгда Грозненски, Шелковской, кхыча районий боахамашка.

Цо торо хулийтаргья юртбоахама культурай хьувкъам кхы а лакхбе.

Д. МАЛЬСАГОВ,
республика юртбоахама министерства воккхагIа вола агроном.

19 май. Из ди да пионерий эггара дезагIлар. Цу дийнахьа хьахиннай В. И. Ленина цIерах йола пионерски организаци. Шоай цIейна вай республика пионераш накъабаьхкар дешара кердача толамашца, дикача общественни-пайданерча гIулакхашца.

Шоллагiа шу да «Лена ленински седкъий» яхача Ерригсоюзни ленински хьажара девизах вай мехка пионераша болх бу. Хьинаре дакъа лоац цу хьажаре вай республика пионераша а. Цу гIулакхо дIаьхегIа хилийтад пионерски отрядийн дружинайн вахар, цар болх безамегIа, формашка диллача тайп-тайпара, чулоацамга диллача кIоаргагIа хилийтаб...

Аз дувцаргда Грознерча Ленински района пионерий вахарах лаьца. МалагIча толамашца баьхкаб уж тахана денна накъа.

Пионерашца еш йола ерригa мероприятеш, беш бола берригa кхетама болх Советски Iаьдал этта 50 шу дузачеи В. И. Ленин ваь 100 шу дузачеи деношта сийленца накъа бахара тIаберзабаьба. Ленински района пионераша еза, сий деш лелаю сийлахь-воккхача баьчча — В. И. Ленина цIи. Района массайолча школашка В. И. Ленина уголокаш я. №№ 2, 7, 38 йолча школашкец № 2 йолча школе-интернатеи В. И. Ленина музеяш хьайийлай. ЧIоагIа къахьийгад цар Ленинах йола материалаш гулъеш. Массайолча школашка Ленин бIаргавайна вовзаш хиннача нахаца вIашагIбеттабеннаб, Ленинах дола кинофильмаш гойтад, ленински дешараш чакхдаьхад.

ДЕЗА ЦIЕЙ

Пионерски дружинай хьажара керттера декхар да — вай дай традицеш тIа пионераш хьалкхебелга. Бераш чIоагIа раьза а долаш дакъа лоацаш хилар тIема сийлен моттигаш йовзар духьа еча походашта юкъе. Цар хьалийхай, дIаязъяьй, Iомаяьй шоашта иразера вахар даьккхарий а хьадьрий а, граждански Сийлахьбоккхача Дай-мехкен тIемий бирсача шерашка из лорадьрий, тIема посте а латташ машарера къахьегам, берий дешари наб-сайн лорадерий хьакъехьа йола материалаш. Масала, «Ухи са бола седкъеи цIе галстуки вIаши лалла да» яхача девизах болх беча № 13 йолча школа пионераша гулъяьй Тамански кхалнаьха авиационни полках йола материалаш, № 38 йолча школе хьайийлай чIоагIа шийна уйла тIаерзаеш йола «ТIема сийлен музей», № 32 йолча школе «Турпал-городаш» яха музей. ХIаьта тIемен къахьегамеи сийлен музеяши уголокаши хьайийлай №№ 1, 2, 4, 7, 19 йолча школашка.

Белгалдаха деза пионерий общественни - пайданера гIулакхаш. Дукха гаьнаш дIаегIай колхозийи совхозийи кхашка дуккха пионераш юкъе а болаш балхаш чакхдаьхад, городаши юрташи эшаш дола гIулакхаш а деш тоаяра дуккха а субботникаши воскресникаши даьд. ВЛКСМ XV-ча съезда сийна хиннача месячника деношка духхьал тха района пионераша гулдаьд 334 тонн совгIа тиша аьшк.

Лоацца аьлча, яхье а баьнна шоай низ дIакхоачар деш хьабоагIа республика берригaча пионерашца цхьана тха Ленински района пионераш. Яхье котъяьннача № 38 школа Ю. Гагарина цIерахча дружина комсомола съезд хьаеллача дийнахьа боккха Ленински седкъа хьалсага мукъабеннабар, хIаьта №№ 4, 12, 13, 18, 32 йолча школай дружинашта — зIамига седкъий хьалсага.

Дикача гIулакхашца меттел дика дешаш хиларца а белгалбаьннаб Ленински района школашкара дешархой. Города школашта юкъе хьалхара моттиг царга я. Цудухьа бар уж ЦхьоалагIча мая а 17 мая а (ВЛКСМ съезд хьаеллача дийнахьа) хиннача демонстрацешка дешархой колонна кертте.

З. АЛИЕВА,
ВЛКСМ Ленински районна секретарь.

Геттара хоза а къона а яр 17 мае Грознера Ленина цIерах йола майда. ВЛКСМ XV съездеи В. И. Ленина цIерах йола пионерски организаци хьакхеллача денней хетаяь пионерий парад хилар укхаза. Парад йистеяьнначул тIехьагIа дуккха тайп-тайпара ловзараш, концертни номераш хилар майдане.

Сурта тIа: пионерий колоннаш параде.

О. Санаева сурт.

ПЛИЕВ Махьмад-СаIид

ПИОНЕР

Баьчча байракх айе лаккха,
Нохч-ГIалгIайчен пионер!
Зене мел дар юстар даккха,
СССР-а къона бер!
Даьхес деннад хьона
ткъамаш,
Бакъда, хIанз уж къона да:

Теш со: кхоана халкъ
цецдоахаш
Турпала наькъаш Iа дергда:

Тахан гу хьо, дика дешаш,
Кхедеш ялат, гулдеш аьшк,
Хьай кхоаненга майрра
хьежаш,
Хозъеш коммунизма беш:
Гой вай лоамаш гIоз
а даьнна

Хьох доккхал деш мишта
латт,
Бешлоам-Керто наькъа
хьона
Ловцаш доахаш санна хетт.
Волле наькъа! Волле чехка!
Хьай къона низ мехка ле:
Из хьа никъ ба парте техка,
Шек ца воалаш болар де.

ФУТБОЛ

«ТЕРЕК» КОТЪЯЬННИЙ

Селхан Ставрополе «А» классерча шоллагIча группашта юкъера аргIанара матч хилар «Терекеи» моттигерча динамовцийи. Матч йолаеннача 29 минуте вай нападающе Сальникова 22 метр гаьнара фусам-дай сетка чу бургац чу а тохаш хьайийллар счет — 1:0. Кхы из счет хувца ца луш «Терек» кот а йоалаш, чакхъяьлар матч.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» АРГIАНАРА НОМЕР

Кепатеха арадаьннад КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела аргIанара № 10 йола «Агитатора блокнот».

«Коммунист» яхача журнала тIара хьайийца «XXIII-ча съезда материалашта пропаганда ярах» йола редакционни статья я номера тIа кепатеха.

Дукха материалаш кепатехай «СССР-а Лакхехьарча Совете хургдолча хоржамашта накъа долхаш» яхача рубрика кIал. Цунна кIала кепатеха я СССР Лакхехьарча Совете депутаталла харжара оттаваьча Сунженски района Ленина цIерахча колхоза Э. А. Бибулатов, Старогрозненски кIоарга бурув деттача контора мастер А. Е. Сушко, Гудермеса локомотивни депо машинист П. Г. Богун вувцаш йола корреспонденцеш.

«Социалистически къахьегама Турпала балха опытах» яхача рубрика кIал кепатеха я «Амитова дошо седкъа» яхаш йола А.Жукова корреспонденци.

Блокнота тIа кепатеха я КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместитела Э. Лина «Къаракъ меларийи хулиганийи когашта кIала льтта доагаш хилийта» яха статья.

Гаргтарча хана хургйолча лекцейи, докладийи, беседайи тематика лу «Агитатора блокнота тIа».

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Магнитогорски металлургически комбинате хьалъяь йоалаши оборудованена монтаж еши латт 10-ча доменни пишка. Из да комсомольцийи къонача болхлойи ВЛКСМ XV-ча съезда дола совгIат.

Сурта тIа: Магнитогорски металлургически комбината 10-гIа доменни пишк.

В. Георгиева сурт.

ТАСС фотохроника.

ТХА ТЕХНИКУМЕ

Дика вIаштIехьбаьккхаб Грозненски кооперативни техникуме художественни самодеятельносте дакъа лоацараша шоай болх. Художественни коллективай хургдолча хьажарга кийчлуш ба уж хIанз. ХIара кIиранг на шозза хул цар репетицеш.

Каст-каста тха техникуме хулача сайренашка концерташ уттаду самодеятельни артисташа. ХIаьта цул совгIа республика районашка дIабахе хул. Иштта, дукха ха йоацаш Грозненски района № 3 йолча совхоза къахьегамхошта концерт оттадеш хилар самодеятельноста коллектив.

Дика номераш гойтарца белгалбаьлар дешархой М. Батукаев, Л. Солянова, кхыбараш.

А. АЛИЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КХЫЧА МЕХКИЙ КЕПАЙОАЗОН ОБЗОР

Доазол дехьа арадаьннача дуккхача газетий оагIонаш тIа гуччахьара моттиг дIалоац СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин керте латта советски правительственни делегаци 15 мае хиннача египетски городера - турпалера Порт - Саидера ухача хоамаша. Белгалдоах Порт-Саиде бахача наха советски хьаьший безаме, дег тIара тIаийца хилар. Цхьадолча газеташа лоацца кепатехад Президента Насереи А. Н. Косыгинеи даь къамаьлаш. Империализманеи колониализманеи духьала лоаттабеча къовсама хьалхарча мугIарашка да шо, дог тийша хила мегаргда шо Советски Союза халкъ цу къовсаме массаза а шоашца хиннилгахи хургдолгахи — А. Н. Косыгина даьча къамаьлацара уж дешаш нерта йоазонашка оттадаьд «Аль-Ахрами» «Аль-Гумхурии» яхача египетски газеташа.

Доазол дехьарча кепайоазоно кIиръяь ювц Къулбехьен Вьетнамера событеш. «Вьетнама къулбехьенера гIулакхаш, — язду «Ди вельт» яхача малхбузенгермански газето, — юха а тамашийна чIоагIа кхохкаденнад. Массехк бетта вIаштта Ки режима духьаларча болама центр йолаш лаьттача Къулбехьен Вьетнама къилбаседехьарча провинцешка мадарра аьлча селхан денз граждански тIом болабеннаб». «Нью-Йорк таймсо» хоам бу, Дананго кхаьчача, инарала Кина тешаме долча бIунаша радиостанции городской ратушеи дIалаьцай, буддисташа шоай низаш погодашта тIадерзадаьча метте яхаш. Газето язду, буддисташта тешаме дола Гуз бIунаш инарала Ки отрядий наступлени юхатоха кийчлуш да, яхаш.

Доазол дехьарча дуккхача газеташа кепатеха хоамаш арадаьхад дунен дуккхача столицашка Вьетнамера американски агрессий дIахо лоаттаяра духьал шоаттдийнахьеи кIирандийнахьеи хиннача демонстрацей хьакъехьа.

Малхбузенгермански «Нойе Рейн - цайтунго» язду, Вашингтона официальни гIозараша яхачох, партизанаш продовольстви йоацаш бита гIерташ, 40 эзар гектар лаьтта химикалеш теха бIехдаьд Къулбехьен Вьетнамерча американски бIунаша.

Английски кепайоазон йоккха моттиг дIалоац кхоана 16 май да яхаш тховсара торгови флота морякаша забастовка йолаярах болча хоамо.

Малхбузен прессо доаьш Къилбаседаатлантически блока бIаьстанара сесси хьаеллале хьалхагIара дипломатически гIулакхаш. Лондонски «Таймсо» НАТО сесси хилале хьалхарча шин оагIорахьарча переговорий тIеххьара раунд санна лоархI английски викала Дж. Томсона Вашингтоне йихьа визит.

ФРГ оборона министра фон Хассель Вашинтоне йихьача визита итогаш шоаш ювцаш, дуккхача малхбузенгермански газеташа уйла тIаерзаю «ФРГ-е латта США бIунаш Iалашдеш тIакхаьча халонаш дIаяхар духьа» американски герз дукхагIа дIазца яхаш США-с Боннагара дIадехаш хилара.

«Мойнити», «Нахон кейдзай» яхача японски газеташа шоай редакционни статьяш тIа гIеттаду арахьарча рынкашка яхь чIоагIагIа лелае низ кхачийтар духьа промышленность эргаяккхарах дола дош.

Румынски «Скынтейяс» ший материалаш тахан Бухаресте хьаеллача СРР профсоюзий съезда хетаю.

Болгарски культура деятелаш партийни паччахьалкхени кулгалхошца вIашагIнхетарах хоам бу болгарски кепайоазоно.

КАИР. ОАР-а Iарбий Социалистически Союза кулгалдераш чубола здани. Города юккъе Нила йистте ягIача цу здане хьалха Каира губернаторство хиннай.

В. Ивановске сурт.

ТАСС фотохроника.

КАИРСКИ УНИВЕРСИТЕТЕ

КАИР, 16 май. (ТАСС). СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин керте а волаш йола советски правительственни делегаци тахан Каирски университете — мехка йоккхагIа йолча Iилмани культурни центре хилар. Иштта баьхкар цига Гамаль Абдель Насери ОАР-а кхыбола кулгалхойи.

Университета студенташа безаме, гIоабаьнна тIаийцар А. Н. Косыгин, Г. А. Насер, советски делегаце членаш.

ВIашагIкхийттача къамаьлаш делга дIадоладу Арабски социалистически союза генеральни секретара Али Сабре.

1952 шера 23 июлерча революцена юкъе дакъа лоацаш хиннай египетски кагирхой авангард. Революци хинначул тIехьагIа берригача халкъаца цхьана вIаштIехьдаьккхар цо политически, социальни, экономически доакъошка овлангара денз хувцамаш делга.

Цул тIехьагIа къамаьл дир ОАР-а Президента Гамаль Абдель Насера.

Тахан Каирски университете Хьовар а кхоана Къаман совете Iа дергдола къамаья а къаьстта маIан долаш да хьа визит чакхйоалаш хилар теркалдича, аьлар Президента Г. А. Насера СССР Министрий Совета Председателага А. Н. Косыгинга.

Дерригача доакъошка тха къахьегамах доккхий хIамаш хьахиннад тха египетски университеташа Iилманца кулгалдар бахьан долаш, йоахар дIахо ОАР-а Президента.

Керда вахар хьалдарца йоккха энтузиазм йолаш ба Египтера нах. Из иштта деларе царна могаргдацар шоай къахьегам вIаштIехьбаккха, шоай политически низаш кхотале, шоай законни бокъонаш бахьан долаш цар къовсам лоаттабарах царна тIалаьттача а тIалаттача а кхерама ерригача формашта духьалъотта.

1952 шера 23 июле революци яьнача хьалхарча дийнахье а денз египетски правительства даим йоакхо яьй Iилмеи политически организации демократе ларда тIа дегIакхувлара. Iилмо мара Iалашдац дIахьалхашкахьа ухилга, белгалдаьккхар президента.

23 июлерча революце хьахьеккхар, аьлар Насера, шийна ца ловшше а тIехьалиса даьлла египетски халкъ хьалхадаккха Iилмана могаш хилар. Революце иштта хьахьеккхар, ший прогресса даькъе вай мохк дикка тIехьабиса хиларах боагIаш болча культура дегIаахара боарамга кхачар духьа сихха дIахьалхашка довлга Iалашле Iилмана могаш хилар.

Из никъ геттара хала хилар кхета а деш, аьлар дIахо президента, вай лоархIар воай халкъа а дукха ха йоацаш кортамукъадаьннача кхыча халкъашта а хьалхашка идеологически теоретически дегIаахара дика торонаш Iилмо хьаелларгхилар.

Суэцки канала яь национализаци цIаккха а сел дика чакх а йоаккхаргьяцар, халкъа лоIам сел чIоагIа цо хьа а хьокхаргбацар, аьлар Насера, нагахьа санна, дерригача дунен тIара кемаш леларгдолаш хьа а дийла канала доал делгеи цахаддаш цо болх белгеи Iалашде могаргдолаш египетски Iилма хиннадецаре.

Халкъа гIулакх деш долча Iилмо, йоахар дIахо Г. А. Насера, производство хьалха хиннача боарам тIа латтарах кхоачамбац, даим новкъостал ду из сихха дегIаахара.

Цун низ кхаьчар къахьегамхоша дIадехараш кхоачашде а цу ханна цар яьха политически бокъонаш, паччахьалкхен Iаьдала тешаме халкъа тIахьожам а лоаттабеш, меттахьа лоаттаелга Iалашде а.

Президент Г. А. Насер къамаьл даь ваьнначул тIехьагIа къамаьл де дош лу Советски правительствана керте латтача А. Н. Косыгина.

Каирски университета студенташкеи студенткашкеи гIолла аз моаршал лу шун сийлахьча мехка берригача кагирхошка — ВIашагIкхийттача Iарбий Республика революционни традицеши прогрессивни гIулакхаши йиззача бокъонах кара эца хьакъ дарашка. Эггара къаьнагIеи дикагIеи йолча цивилизацеех цаI тIехьаленна шоай доал кхаьчарех да шо.

Цу цхьан ханна шо да дог доахийлахи планехи бизза болча мехка, социализм хьалъяр духьа къовсам лоаттабе безам болаш ше хилар хьакхайкадаьча мехка гражданаш. ВIашагIкхийттача Iарбий Республика халкъаца дог-уйла Iалаьмате дика долаш а керда вахар хьалдеча дуккхача участкашка цо толамаш доахаш чIоагIа гIадбаха а ба советски нах.

Къонача, хьалъеш латтача республике кагирхой лоархIам боккха ба. Шо — кхоанен нах, шо — шун башха-дикача мехка кхоане ше. Шо да шоай халкъа ираз бахьан долаш дIахо къовсам лоаттабе безараш, хIаьта из шуга кхаьчар — доккха а сийлахьа а дакъа. Социализмо халкъашта торо лу, аьлар дIахо А. Н. Косыгина, экономически культурнии гIулакхашта тIехьадисар сихха дIадаккха, хьалха латта социалистически къамаш хила а.

Iилмаи образованеи даькъе дуккха доккхий хIамаш карагIдаьнна долча оаха тхоай интернациональни декхар лоархI дегIаухача мехкашта шоай интеллигенци кийчъяра новкъостал делга. Дуккхача мехкашкарча къоначa наха тха дешара заведенешка деша, чIоагIагIача знанеех кхе торо лу Советски Союзо. Бе-беча меттала къамаьлаш деш а политически уйлаши дынах тешари бе-бе долаш а болча ерригача континенташкарчея мехкашкарчеи кагирхоша юкъара мотт — доттагIалея барт-цхьоагIони мотт лех, хIаьта Москвера, Каиреа а санна, царна из кора а боагIа. Юкъарча позице тIа — машара, къаман лоIама, паргIатон, прогресса позице тIа вIашагIкхет уж.

Тахан, аьлар дIахо А. Н. Косыгина, къовсам къаьстта а чIоагIа кхохкабенна йола, антиимпериалистически болама лоархIамегIара район Вьетнам я. Сайгони Ханойи Каираи Москванеи гаьна яле а, вьетнамски событеш Iаткъ шоанеи шун даймехкахоштеи, са даймехкахоштеи дунен дерригача мехкий халкъаштеи уж Iаткъаш санна. Турпалерча дерригача халкъа къовсам латт Вьетнаме американски интервенташтеи цар агентуранеи духьала.

Американски бIунашеи цар чуоттабаьрашеи Вьетнаме леладеча хIамаша вайна дагадохийт дIалийцача лаьташка гитлеровцаша е дIалийцача мехкашка бахача наха еш йола духьале кагье гIийртача колонизаторий гIулакхаш.

Вай шаккхе а тайпа дика кхеташ да, е гитлеровски терроро а, е колонизатораша цIий мехкадеш даьча низаша а шоаш лийрхIар кхоачашдаь ца хиларах. Халкъаша, оккупантий мукъах ца а долхаш, лелхабир уж шоайцигара.

Тешшаме ала йиш йолаш да, Вьетнаме а из иштта хургхилар. Вьетнамски халкъа турпалера къовсам толамца чакхбаргба, хIаьта цо из юххера а котало яккхалца дIа а хьоргба. Цу нийсхов къовсаме из хьаллоац Советски Союзо, хьаллоац берригача ший доттагIаша, дерригача дунен тIарча прогрессивни уйла йолаш мел болча наха. Вьетнама халкъа эггара чIоагIагIа хьаштда ший даьхен паргIатон лоIами хилийтарца, цудухьа Женевски согла шенеш ларде а йолаш, дош машара наькъаца къоастадара хьакъехьа предложенеш еннай цо.

Советски Союзо хьдда хьаллоац из позици, хьдда хьаллоац вьетнамски халкъ цо лоаттабеча къовсаме. Машареи прогрессеи низашка, бIарчча цхьа фронт а яь уж вIашагIкхете, шеко йоацаш, хоадам булургба Вьетнамерча американски агрессена, хIаьта цар из бе а беза.

Вьетнамера американски агресси — дунен тайп-тайпарча доакъошка — Европе а Африке а, Латински Америке а, масала, Корея санна долча Азерча кхыча мехкашка а США-с лелаеча ерригача империалистически политика цхьа дакъа да. Империалисташа наьха территореш тIарча шоай базаех пайда эц кхыча паччахьалкхенашта низ тIалоаттабара, цар чурча гIулакхашта духхьал герза низаца юкъегIертара.

Оаха ше маярра харцахьа лоархI из тайпа политика, хIаьта наьха территореш тIара тIема базаш дIаяхарай кхыча мехкий бIунаш арадахарай тIехьа а да тхо.

Дукха ха йоацаш хиннача КПСС XXIII-ча съездо, белгалдаьккхар А. Н. Косыгина, ший решенешка цIаькха а бакъдир, Советски паччахьалкхен арахьарча политико лерхIарех цаI антиимпериалистически къовсами, къамий-кортамукъали, боламаши хьаллоацилга, къонача дегIаухача паччахьалкхенашца массе оагIорахьара барт-цхьоагIон гIулакхаш леладелга хилар. Советски Союзо, аьлар цо, социальни прогресса наькъа тIа даьннача халкъашцара ший гIулакхаш лела а даьл, лела а дергда бокъонаш цхьатарра хилара, доттагIала, вIаши гIо дара лардаш тIа.

Бокъонца ужжамо дола гIулакхаш хьахьокхаш дола дика масал да СССР-аи ОАР-а юкъера гIулакхаш. Гаргтарчеи Юкъерчеи Малхбоалене санна, иштта шерагIча масштабе а империализманеи реакценеи духьала лоаттабеча къовсама аьттув болашагIа дола герз лархIа дезаш да уж гIулакхаш, авантюраш лелае безам болча цхьабарий агрессивни уйлаш шелъю цар, хIаьта, цу тайпара, лоархIамера фактор а я уж цу районе сатеми кхерамзлеи хилара.

«БАШХА-ДИКА!»

Ленинградски театра гастролех лаьца лондонски газеташа яздераш

Цхьаккхе а лондонски газет дале тамаш я Горьке цIерахча Ленинградски драматически театро Лондоне яьча выступленеех лаьца йола рецензеш кепа ца тохаш. Шоай политически ориентацега диллача эрг-эрга долча, шоаш дешашбарашка диллача эрг-эрга долча, материал дIанийсъяра оамалга диллача эрг-эрга долча цар хIанзарчоа вIахьекхад чIоагIа раьза хинна актерий говзал а тIехьаьнна дика оттаьча Достоевске «Идиот» яхача романа инсценировка а мах бара хьакъехьа шоаш йизза цхьа уйла йолаш хилар.

«Гардиан» яхача газето язду Iалаьмате дукхаза гIийртаб Достоевски «Идиот» сцена тIа уттае, яхаш. Цхьабакъда, царех цхьаккхе а хиннаяц Ленинградерча театро вIаштIехьъяьккхача романа версеца нийсъе йиш йолаш.

«Дейли экспресс» яхача газето романа цу инсценировках лоархI театр «боккъала а башха лоархIадаь» «монументальни котало».

ВIаши яхье баьлча санна критикаша эггара сийрдагIа а къоастам болашагIа а дола дешаш хийржад Смоктуновский Иннокенте ловзара говзала мах къоастабара. Ераш да царех алхха цхьадараш: «Боккъала а дика» («Файнэншл таймс»), «Башха-дика» («Таймс»), «ТIехдаьнна дика» («Дейли телеграф»).

Артистий ловзара говзалах лаьца дувцаш, «Дейли экспресса» белгалдоах «ловзар кхы нийсагIа хила йиш йоацаш нийсеи кхеташи хилар, эрсий актераш цецвоаккхаш цхьа коллектив санна ловза ховш хилар».

ХIаьта «Сан» яхача газето иштта язду: «Ленинградски театрерча эрсий бокъо хургьяр Дерригдунен театральни фестивала кубок яккха, нагахьа санна цу тайпарара кубок йолаш яларе».

Бакъдар аьлча, профессиональни критикаша дувца шоашта хетараш деша безаме-м да, хIаьта а мугIарерча зрителa фу хетт? Театр-м критикана а доацаш, цунна ма ловзий.

Кройдонерча эрсий мотт хьехача хьехархочо Алекс Нокса АПН корреспондентага аьлар:

— Сона йоккха къайле гучаяьккхар эрсаша хьекхача спектакла, из дувцилга доацаш дика яр!.. (АПН).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Шеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийна вахарен, промышленнин, юртбоахамен, культуран, письмойн отделий — 2-25-72; корректорске 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91; ответственного секретаря — 2-45-48; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05182. Заказ № 2570.